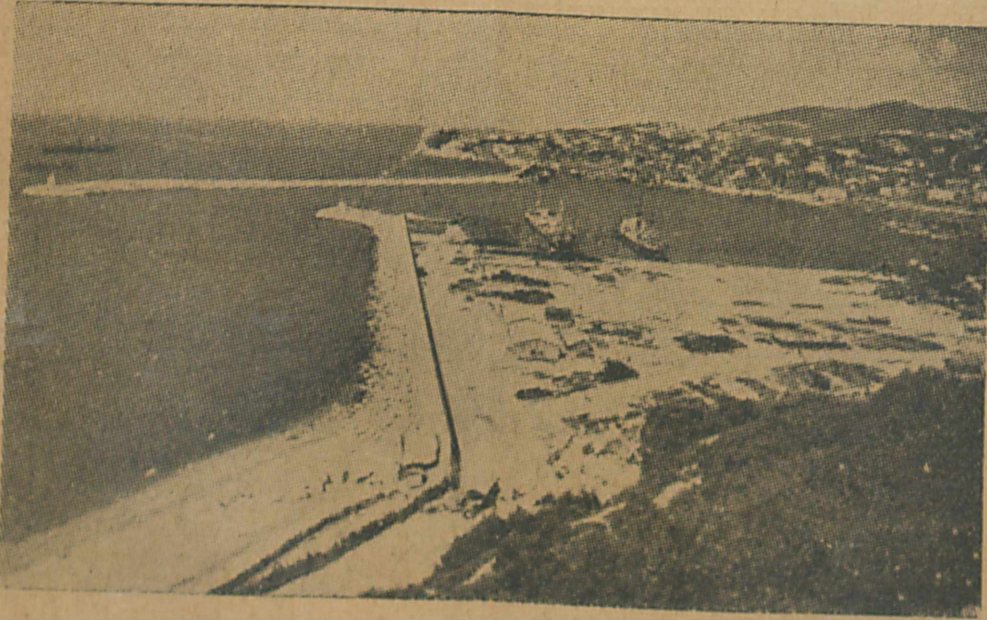

TÜRKİYE TURING VE OTOMOBİL KURUMU BELLETENİ

1923 de tesis edilen T.T.O.K.,
Icra Vekilleri Heyetinin 2/4/1930 tarih ve 9069 sayılı kararile
umunun menfaatine yardımcı cemiyet olarak tanınmıştır.

(Beynelmilel Turizm İttifakına, Beynelmilel Otomobil Federasyonuna ve Dünya Turizm ve Otomobil
Teşkilâtına mensubdur.)

Zonguldak'ın yeni limanı
Le nouveau Port de Zonguldak (Mer Noire)

Bulletin Officiel du Touring et Automobile Club de Turquie

Association nationale fondée en 1923 et reconnue d'utilité publique par Décret No. 9069 du 2 Avril 1930
Affiliée à l'Alliance Internationale de Tourisme, à la Fédération Internationale de l'Automobile,
et à l'Organisation Mondiale du Tourisme et de l'Automobile

Asmalı Mesçit ve Gönül sokakları, Nil Pasajı, Kat 2 — Beyoğlu - İstanbul

Osman Sumerin
Babamız Hakkında mahabesi.

TÜRKİYE TURİNG ve OTOMOBİL KURUMU BELLETENİ

No. 178

Kasım 1956 Novembre

FİHRİST - SOMMAIRE

	Sahife		Page
Büyük İstikbale Namzed Bursa — Prof. A. Gabriel	3	İskenderun, futur port libre	21
Meydana çıkan bir Sanat Eseri — (Vatan Gazetesinden)	5	Citernes d'Istanbul — Basil A. Photiades	22
Prof. A. Gabriel ve Türkiye — Prof. Z. F. Fındıkoğlu	6	Pergamum — Lucia Barber	23
Atatürk'ün yazdığı bir şiir	7	La Semaine Internationale des Musées — B. Gaster	25
Gözönünde tutulması lâzım gelen noktalar (Vatandan)	7	Un nouveau Musée sera ouvert à Istanbul	27
Avrupa İktisadî İşbirliğinde Turizmin Durumu ve Geleceği — Gérard Bauer	8	Le Prince et la Princesse Alliati de Montereale à Istanbul	27
Sokaklarımız	13	Assemblée Générale de la Société Européenne de Culture	28
Berne Kongresi ve Sosyal Turizm — S. Çoruh	14	Pont frontière entre la Grèce et la Turquie	28
Milletlerarası Turizmin Durumu	15	La découverte de la statue d'Artemis à Ephèse	29
Çanakkale Âbidesi — Nezih Fıratlı	17	Restauration de la Basilique de St. Jean à Ephèse	29
Âbidelerimiz ve Müzelerimizin Turistik Ehemmiyeti — Ahmet Dönmez	19	S. E. Monsieur Colombo de passage par Istanbul	30
Aziz Oğan — Osman Sümer	19	Leyla Gençer en Amérique	31
Tıp Tarihi Enstitüsü — Kadırcan Kafı	20	Les Lignes de la Banlieue	32
		M. Jacques Tarbé de Saint-Hardouin est mort	33
		Chronique de Turquie	34

Türkiye içinde ve dışında her hangi seyahat için

WAGONS-LITS/COOK Acentalarından

her türlü malûmatı ve bileti alabilirsiniz

SHELL

Benzini ve Motör Yağları

SHELL KOMPANI OF TURKEY LIMITED İSTANBUL

DİVAN OTELİ

TAKSİM - İSTANBUL

T.T.O.K. azalığı: Senelik aidatı Otomobilci Azalar için 25 Liradır: Sene başında peşin verilir. Yeni aza bir defaya mahsus ayrıca 25 lira duhuliyeye verir.

Aza: Bilâ bedel aylık belletenimizi aldığı gibi, seyahatlerinde bir çok kolaylıklardan faydalanır.

— La Cotisation annuelle des membres du T.T.O.K. est de Ltqs. 25 pour les membres possesseurs d'une auto, payable chaque année par anticipation.

Le droit d'entrée est en outre de 25 Ltqs. payable une seule fois.

Les membres ont droit au service gratuit des Bulletins mensuels et jouissent de divers autres avantages.

Büyük İstikbale Namzed Bursa

Bursa şehri, mevkiinin güzelliği, verimliliği, iktisadî ve içtimai bakımdan bugünkü gelişmesi ile Hükümetin bilhassa dikkatini çekmeğe değer. Fakat bu şehrin sıkı bir surette Türk Milletinin tarihine bağlı olduğunu ve büyük sanat şehirleri arasında bulunduğunu da unutmamak icab eder. Filhakika onun anıtları, çoktan, Ortaçağ sonunun en manalı san'at eserleri sırasına ithal edilmiştir.

Binaenaleyh, bu suretle Hükümete terettüp eden vazife ikidir:

1) Bu parlak şehrin, iyi tersim edilmiş bir sokak şebekesi ile teçhiz edilmiş olması, yeni binaların onun sınaî ve ticarî faaliyetinin bütün ihtiyaçlarını temin etmesi, ve bu inşaatın ve tahvülâtın, bugün dünyanın her yerinde umumiyetle tatbik olunan esaslar dairesinde icra edilmesi zarurîdir.

2) Bununla beraber, şehircilik planları çizilirken olduğu gibi, yeni binalar inşa edilirken de idareciler ağır bir vecibe deruhte etmektedirler ki bu da, Sultan Osman ve Orhan'dan beri ecdadlarının kendilerine bıraktıkları, baha biçilemeyecek kadar kıymetli olan bu büyük mirası,

mümkün olduğu kadar memnunluk verici bir surette muhafaza etmektir.

Maatteessüf, zelzeleler ve yangınlar Bursa için muthiş afetler olmuş ve bir çok binaların harabisini tevliid etmiştir.

Bilhassa XIX uncu asırda, yapılması mümkün olan her şeyin yapıldığını itiraf etmeliyiz. Ahmed Vefik Paşa ismi hayranlıkla yadedilmeli ve o bir imtisal numunesi olmalıdır. Âbideler ve onların bakımı hakkında bir program çizmeli ve sıkı bir esas dahilinde tatbik edilmelidir.

* *

Bu son yıllarda yapılmış olan şeyler, umumiyetle memnunluk vericidir. Bazı nankör işler ihtimam ve dikkatle icra edilmiş, lâkin bu esnada, maalesef bazı esas fikirler değiştirilmiş ve bu suretle sakınılması mümkün olabilecek masraflar husule gelmiştir. Bundan dolayı, yapılması elzem müdahalelerin her zaman tam bir programını tanzim etmek, onları ehemmiyet ve müstaceliyetlerine göre sıraya dizmek, ve işlerin devirlerine göre icrası için lüzumlu tahsisatı evvelden ihzar etmek gerektir. Bazı eski binalara bir tahsis sureti bulmanın güç olduğunu ben de bil-

Bursada Yeşil Cami
La Mosquée Verte à Bursa

mez değilim, fakat II. Murad medresesine bir Dispanser yerleştirmek ve fazla olarak onun restorasyonunda yapıldığı gibi, tamir edilmiş olan kısımlarla gayet ahenkli ve müstesna bir tonu olan eski sıvanın arasındaki farkı bariz bir surette istiyerek göstermek büyük bir hata olmuştur. Bu tatbik edilen usul, modası geçmiş bir restorasyon anlayışına tekabül etmektedir; bu nazariyeye göre tarihî bir binanın maruz kaldığı tahribatı izale etmeye kimsenin hakkı olmadığı bahanesi ile, onu tamamiyle eski haline irca etmeye mani olmaktadır.

Garplı restorasyoncular, müdahalelerini en elzem kısımlara inhisar ettirerek, bu anlayıştan beri kendilerini kurtarmışlardır. Artık bir harabe ve bir Ortaçağ medresesine, bir Roma mâbedinin kalıntılarına ve bir gotik Kiliseye aynı usuller hiç bir suretle tatbik edilemez. Bazı tairlerdeki ifratlar şayanı takbih ise de, her hususî halin bir hal sureti olması lâzımdır; bunlar akli selim ve zevki selim meselesidir. Böyle meselede teknisyen, mimar, arkeologların ölmüş anıtlara tatbik ettikleri sıkı usullere boyun eğmezler. Türk Tarihî Anıtları, tarih öncesine ait bir mezar veya bir Yunan Ağorasının revakları için kullanılan usullerden gayri metodlarla restore edilmelidir.

Nitekim, Bursa Ulucamiinde girişilen tairat işleri, yeni baştan bir inşa probleminin lüzumunu ortaya atıyor. Bilhassa nazik olan bu işler Hüsrev Tayla ve Nejad Çetingöz tarafından akilâne bir surette idare edilmiş ve Lemi Merey gibi selâhiyetli bir teknisyen ve hezarfen ve şayanı hayret bir ustabaşı olan İsmail Hakkı Sönmez gibi müteahhitler tarafından icra edilmiştir. Caminin esas kapısının inşa edildikten sonra yeni bir manzara arzedeceğini biliyorum, fakat başka türlü yapmanın imkânsız olduğu da bedihidir; çünkü bütün mahalleyi yakmış olan büyük bir yangın mermer kapıyı tamamiyle kireç haline getirdiğinden, onun baştan başa yeniden yapılması lâzım geliyor. Kapının eski tezyinî unsurları dikkatle «releve» edildiğinden, onun büyük bir sihat ve ihtimamla yapılacağından emin olunabilir.

Yıldırım Bayezit medresesi de yeniden inşa edilmiş ve heyeti umumiyesi itibarile iyi bir netice elde edilmiştir. Şüphesiz oraya bir Dispanser yerleştirmek meselesi her zaman münakaşa mevzuu olabilir, lâkin âbide eski üslubunu ve karakterini iktisap etmiş ve iş kemali itina ile yapılmıştır. Münsifane söz söylemek için, medre-

senin harap halindeki acıklı manzarasını hatırlamak kâfidir.

Mühim, belki de esaslı bir mesele kalıyor. Âbidelerin kıymeti yalnız, başlı başına değildir, onlar etraflarındaki topluluk ile keymetlenir, kendine mahsus bir manası ve bir güzelliği olan tabii bir mevki ile çerçeveselir. Bazı ahenklerin haleldar edilmesi keder vericidir. Bursa Kalesinin tepesinde koca bir Hastahane inşası bu nevidendir ve takip edilecek bir misal değildir; Bursa Kalesi tarihî bir mevkidir ve kendinin de bir tarihi vardır. Onun pek güzel olan vaziyetinden şüphesiz, modern ihtiyaçlar için istifade edilmelidir. Fakat yeni anlayışları bazı estetik vecibelere tabi tutmak mümkündür ve böyle hallerde yeni ibda edilen eserler daha güzel görünür. Bu da, incelik ve istidad meselesidir.

Çekirge, Yıldırım Bayezit, Yeşil ve Muradiye camiaları heyeti umumiyeleri ile muhafaza edilmeli ve zamanına aykırı komşulardan korunmalıdır. Bu son senelerde, Yeşil Cami ve Yeşil Türbe'de yapılan şeyler hakkında ancak sitayiş ile bahsedilebilir. Yüksek Mimar Saim Ülgen ve yardımcıları Bedri Kökten, Hüsrev Tayla bilgi ve gayret göstermişlerdir. Yapılan iş, bilhassa Muradiye Türbelerinde, nâzik idi.

Alel'ekser akli selimle tedbirler almak, meseleyi etraflı bir surette düşünmek, neticeyi önceden kestirmek, bazı kararların münasip olmadığını anlamak kâfi gelir. Böyle hareket etmekle faydasız ve ağır masrafları tevli edilecek olan fahiş hatalardan sakınılabılır. Bursa Müzesinde yapılanlar buna bir misal olarak zikredilebilir. Aşağı yukarı yarım asırdan fazla bir zamandan beri, ilk defa olarak, mükemmel bir surette tanzim edilmiş ve tutulmuş bir binayı ziyaret etmeğe muvaffak oldum; orada eski medresenin plânı, onun birliği, karakteri pek güzel anlaşılmalıdır.

Sabri Çağhyangil gibi enerji sahibi ve anlayışlı bir Valinin ve Müzenin bir ressamı olan yeni ve çalışkan Müdürü gibi iki kişinin tam bir fikir birliği ile hareket etmesi ve birinin faaliyetini diğesinin iktidarı ile desteklemesi, az zaman zarfında bu mes'ud eseri tahakkuk ettirmiştir. Esasen aynı Valinin, yapılması icap eden pek güzel anlamış olduğundan ve her türlü faydalı ve makul projelere müessir yardımını esirgemeyeceğinden emin olabiliriz.

Sözümü sonuçlandırmak için, şu müşahedeyi belirtmeye mecburum ki, bazı yanlışlıklara rağmen, Bursa teshir edici kuvvetini muhafaza et-

Meydana çıkan bir sanat eseri

Azapkapıda, Atatürk köprüsünün başlangıç noktasında, küçük, fakat çok güzel bir cami vardır. Mimar Sinan'ın eseri olan bu cami denizden, karadan yüksek binalar tarafından kapatılmıştır. Köprü de camiden yüksektedir. Vaktiyle İstanbul'un imar plânını yapmak için davet edilen bir Fransız mimarı (galiba Agaş) bu manzara karşısında isyan etmiş, camii kapatan binaların yıktırılmasını ve köprüünün de Kasımpaşa'ya doğru biraz geri alınmasını istemişti. Bu isteği kabul edilmeyince de taşı tarağı toplayarak İstanbul'dan ayrılmıştı. Bunun üzerine dâvet edilen Prost burasını olduğu gibi bırakmağı kabul etmişti. Mimar Sinan'ın bu kıymetli san'at eseri uzun müddettenberi pek sıkışık vaziyette idi. İstanbul'un imarı için son zamanlarda sarfedilen gayretler arasında bunun dikkati çektiğini ve camii denizden, karadan kapatan binaların yıktırılmasına başladığını memnunlukla görüyoruz. Bu iş bittikten sonra cami denizden ve karadan meydana çıkacaktır. Gerçi köprüünün başlangıç kısmı yüksekte kalmakta devam edecektir. Fakat bu mahzurun da ortadan kalkması için bir gün bir çare bulunacağı şüphesizdir.

Vatan'dan

— Cannes'da dinlenmekte olan meşhur muharrir Somerset Maugham, bir gazeteci ile yaptığı görüşme sırasında birkaç sene evvel ziyaret etmiş olduğu Türkiye mevzuunda büyük bir hikâye yazdığını, bunun çok beğenileceğini, en güzel hikâyelerinden biri vasfını haiz bulunduğunu bildirmiştir.

Leylâ Gencer'in başarısı

Türk sopranosu, Leylâ Gencer'in San Francisco'da «Francesca Da Rimini» adındaki operanın başrolünde gösterdiği başarının akisleri hâlâ günün konusu olarak devam etmektedir.

San Francisco'da yayınlanan «Call-Bulletin» dergisinin opera tenkidçisi Marie Hicks Davidson, Gencer hakkında şunları yazmıştır: «Bayan Gencer, şahsen çok benzediği Eleonora Duse kadar büyük bir san'atkâr olduğunu ispat etmiştir. Sesi gayet zengindir. Pes, ve tiz tonlarda aynı kolaylıkla söyleyebilmektedir. Bilhassa bir tiyatro aktresi olarak başarısı eşsizdir. Sahneyi bir kraliçe edasiyle dolduruyor. Leylâ Gencer kendisini opera âleminin secilmişlerinden biri olarak kabul edebilir.»

Yeşil Cami tezyinatından
Ornements dans la Mosquée Verte

miştir. O, çoktanberi olduğu gibi, gelecekte de gitgide artmakta olan turistlerin ziyaretgâhi olacaktır.

Onlar şimdiden memnun olabilirler, ve Türkiye bundan maddî ve manevî bir kâr elde edebilir. Gelecekte, Bursa faaliyet ve zenginliğini, her iki tarafın nef'ine olarak, geliştirecek, fakat dünyanın en cazip şehirlerden biri olan Osmanlıların bu eski başşehrinin sanat yadigârlarını dindarane bir surette muhafaza edecektir.

Bursa Fahrî Hemşehrisi.

Albert GABRIEL

Boğaziçi sahil yolu

İstanbulun turistik bakımdan en ehemmiyetli yeri olan Boğaziçinde yol dâvası geniş bir şekilde ele alınmış bulunmaktadır. Bu mıntıka içinde, İmar ve Fen İşleri Müdürlükleri tarafından hazırlanan projeler ikmal edilmiştir. Buna göre ilk hamlede Boğazın Rumeli cihetindeki yollar açılacak ve gerekli tamirat yapılacaktır.

Prof. A. Gabriel ve Türkiye

Geçen seneler esnasında duyulan bir şayiann bugünlerde gerçekleştiğini görüyoruz. Bu acı gerçek şudur: 1912 denberi ilmi çalışmalarını Türkiye ve Türklük mevzuu etrafında toplayan, 1926 da İstanbul Üniversitesi san'at tarihi Profesörlüğüne davet edilen, 1930 dan beri İstanbul'daki Fransız Arkeoloji Enstitüsü Müdürlüğünü yapan Prof. Gabriel, bu son vazifesinden ayrılarak memleketine, Fransa'ya, dönmüştür.

Filhakika, iki sene evvel çıkan şayia bir aralık durakladı ve nihayet tahakkuk etti. Aslımı sorarsanız, Prof. Gabriel Türkiyeyi, bir Fransız memuru olarak terketti. Yoksa Türkiyeyi ve Türklüğü, Türk san'atını yarım asırlık hayatının çalışma ve araştırma merkezi yapan büyük dostumuz Gabriel, Türkiyeyi terkedemez. O her zaman bizim manevî havamızda yaşayacak, hatta ara sıra Türk Hükümetinin, Türk ilim müesseselerinin davetlisi, müşaviri olarak maddeten de aramızda bulunacaktır.

Bu vesile ile mecmuamızda bu müstesna Türk dostunun, Türk dostluğunu Pierre Loti tarzında hissî ve romantik bağlarla değil, objektif ilim adamının hayatını tanıtmaya bir vazife saymak lâzımdır.

Profesör Gabriel, 1882 de sağlam ananeli bir Fransız köylü ailesi içinde doğdu. Babası Barsur-Aube kasabasında mimar idi. Küçük Gabriel, kasabanın kollejinin birincilikle bitirdi. 600 namzet içinde on birinci gelen delikanlı Gabriel bir taraftan da Edebiyat Fakültesini takip etmektedir. Hazırladığı tez Rodos hakkındadır. Fransız genci, adeta tarihine ve sanatına bağlanacağı memleketin, Türkiyenin hudutlarına yaklaşmak için Türkün de alâkalı olduğu bu adayı röleleri kadar tablolarının da mevzuu yapmıştır. Yirminci asrın ilk senelerinde Belçikadan İspanyaya kadar uzayan mntıkların san'at eserlerini incelemeğe başlamıştır. Akademiyi ikmalen sonra Atina'daki Arkeoloji mektebinin davetine cevap vermiş ve Atina'ya gelmiş, burada iken Anadolu şehirlerini görmek fırsatını elde etmiştir. Birinci Dünya Harbindeki askerliğini Suriye şehirlerinde, 1919 dan sonraki hayatını Mısırda geçiren Gabriel, eski Fustat şehrindeki hafriyata memur edilmiş, bu vesile ile Türkün de hissesi bulunan Mısır abideleri ona üçüncü defa Türk ve Müslüman eserleriyle ünsiyet peyda etme fırsatını vermiştir.

Akademik hayata girişi 1921 de başlıyor. İlk defa Kaş Edebiyat Fakültesine, sonra 1925 de Strasburg Üniversitesine san'at tarihi profesörü tayin edilen A. Gabriel, 1926 da İstanbul Üniversitesi'ne davet olunmuştur. Aynı zamanda Strasburg ve İstanbul Üniversitelerinde dört sene çalıştıktan sonra kendisinin kurduğu İstanbul'daki Fransız Arkeoloji Enstitüsüne müdür oluyor. Muhtelif fasılalarla şehrimize gelip gidiyor. Fransız ilim adamlarının son gayesi olan «Collège de France» a geçmek şerefine 1941 de nail oluyor. İki sene evvel bu son vazifesinden emekliye ayrılan Prof. Gabriel şimdi de Enstitü müdürlüğünden ayrılmış bulunmaktadır.

İşte baştan başa yükseliş hamleleriyle dolu bir hayat! Bu hayat zinciri tek bir mevzu etrafında gerilmiştir: **Türk san'atı**. Haçlı Harplerden kalma Türk düşmanlığı, orta Avrupalının ruhuna, bir hayli ilim adamının kafasına işlemiş ve medeniyet tarihine Türkün yabancı olduğu telkinini yerleştirmiştir. Prof. Gabriel bu batıl itikadı umumî san'at tarihinden ilmin rehberliği ile çıkarıp atmasını bilen müstesna bir ilim işçisidir. Bu işçilik şimdi bizim, geç te olsa, çevremizde takdir edilmektedir. İstanbul, bir müddet evvel ona fahrî hemşeriliği, Ankara Üniversitesi fahrî profesörlük payesini verdi. Geçen hafta Bursa, bu ilk Türk devlet merkezinin sanat ve mimarî tarihini şimdi hazırlamakta olan âlime fahrî hemşerilik beratını takdim etti. Nihayet resmî ve meslekî teşekküllerin hazırladığı şükran toplantıları, bu kadirbilirliğin içten gelen belirtileridir.

Prof. Gabriel şimdi Fransadadır. Fakat Türkiye ve Türk ilim dünyası onu Fransada bırakmayacaktır. Nasıl bıraksın ki Gabriel, senelerden beri Türk idaresinin de yardımcısı olmuştur. Fransa Hükümeti, onu Türkiyeden ayırsa bile — ki bu büyük bir hatadır ve resmî formalitelere rağmen onun İstanbul'da sembolik şekilde de olsa bulundurulması, Fransa namına, çok faydalı olacaktır — Türkiyenin ilim ve evkaf çevreleri onu vakit vakit Türkiyeye davet edecektir. Nitekim şimdiden aldığımız bazı haberler, Türk Evkafı ile alâkalı bir vazifenin kendisine verileceğini tebşir etmektedir.

Prof. Ziyaeddin Fahri FINDIKOĞLU

Göz önünde tutulması lâzım gelen noktalar

İstanbul dünyanın en güzel manzaralı şehirlerinden biridir. Fakat ne yazık ki halk bu güzel manzarayı temaşa etmek imkânına malik değildir. Şehrin üç tarafı denizle çevrilmişken denizi görmek için çok defa sahile kadar inmek lâzımdır. Şehir tepeler üzerinde bina edildiği, anfi-teatr şeklinde inşaat ile her binadan, hattâ her sokaktan denizi görmek mümkün olduğu halde binaların ancak yüzde onundan, bunların da çoğunun üst katlarından deniz görülebilir.

Bugünkü vaziyet belediyelerin şimdiye kadar bu işle meşgul olmamalarının neticesidir. Eskiden herkes arzu ettiği yerde, istediği gibi bina yaptırabilirdi. Bunun mahzuru nihayet anlaşıldı, 1933 de Yapı ve Yollar Kanunu kabul edildi. Fakat çok geçmeden bu kanunun da mahzurları olduğu anlaşıldı. Birinci Yapı Kongresinde yeni bir kanun yapılması kararlaştırıldı. Yeni kanuna göre binalar birbirinin nezaretine mâni olmayacak, güneşi kapatmıyacaktı. Binaların ve katların yüksekliği de evvelden bilinecekti.

Aradan seneler geçtiği halde bu hükümlerin tatbik edilmediğini görüyoruz. Binalar hâlâ birbirinin nezaretine mâni olacak şekilde yapıyor. Yükseklik başka başkadır. Bu yüzden, herkesin o kadar çok istediği güzellik temin edilemiyor. İstanbulun imarı için büyük bir hamle ile işe girişildiği şu sırada bu noktaların gözönünde tutulmasını beklemekteyiz.

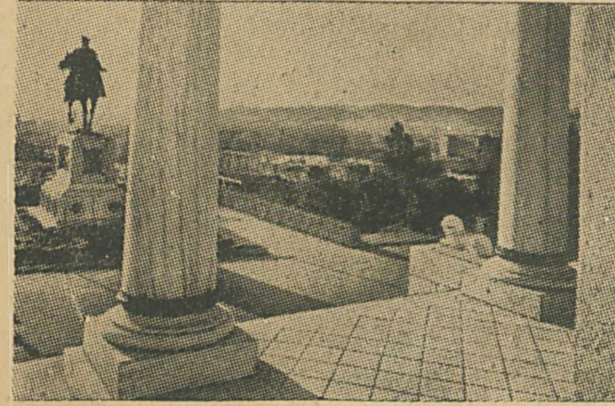
Vatan'dan

Yunan adaları karşısında Fethiye ormanlarımız yanıyor

Milâs.

Kazamızın meşhur Uçun zeytinlikleri bugün tamamen yanmıştır.

Ören nahiyesi civarındaki ormanlar hâlâ yanmaktadır. Yine Fethiyede binlerce çam ağacı yanmış olup ateş yüzünden zararın tesbitine henüz imkân bulunmamıştır. Üç gündüzenberi Feki nahiyesi ile Fethiye arasında nakliye tamamen durmuştur. İki mntakayı birleştiren yol ormanlar arasından geçtiğinden ve bu ormanlar yanmakta olduğundan hiçbir vasita bu bölgeden geçememektedir. Civarımızdaki orman yangınlarını söndürmek artık insan gücünün üstünde bir iş olup ormanların kurtarılmasından ümit ke-silmştir.

Ankarada Etnografya Müzesi ve Atatürk'ün heykeli
Statue d'Atatürk devant le Musée d'Ethnographie
à Ankara

ATATÜRK'ÜN YAZDIĞI BİR ŞİİR

Gafil, hangi üç asır, hangi on asır
Tuna ezelden Türk diyarıdır.
Bilinen tarihler söylememiş bunu
Kalkıyor örtüler, örtülen doğacak
Dinleyin sesini doğan tarihin
Aydınlıkta karaltı, karaltıda şafak
Yalan tarihi gömüp, doğru tarihe gidin.
Asya'nın ortasında Oğuz oğulları
Avrupa'nın Alplerinde Oğuz torunları
Doğudan çıkan biz, batıda yine biz
Nerde olsa, ne olsa kendimizi biliriz,
Hep insanlar kendilerini bilseler
Bilinir o zaman ki hep biriz.
Türk sadece bir millet adı değil,
Türk büyük adamların birliğidir.
Ey birbirine diş bileyen yığınlar
Ey yığın yığın insan gafletleri
Yırtılsın gözlerdeki gafletten perde,
Hakikat nerde ?

Yunanistan, Büyükelçi Payesinde
bir diplomatını, Londra Basın Bürosuna
tayin etti

Yunanistan Hükümeti, basın ve propaganda işlerine verdikleri ehemmiyetin bir nişanesi olarak, Sefirlik etmiş Marinos Cosmetatos adında bir zatı Yunanistanın İngiltere nezdindeki Büyükelçiliğinde basın işlerinin tedviri ile vazifelendirmiştir.

Avrupa İktisadî İşbirliğinde Turizmin Halihazır Durumu ve Geleceği

I — Avrupada Hükümetlerarası plânda Turizm lehine gayretlerin menşei.

O tarihte, mevcut milletlerarası teşekküllerinden yalnız O.E.C.E. turizm mesailerinin ehemmiyetini anladı. Faaliyetinin bidayetinde — ki bu 1948 yılına kadar çıkar — onu kabul ve turizmi Avrupanın iktisadî kalkınması plânına ithal etti, çünkü Avrupa içi ve Atlantik turist mübadelesi gelişmesinin, Avrupa ekonomisinin yeniden ihyasının şartlarından ve mühim maksatlarından biri olduğu görüldü.

Filhakika, O.E.C.E.'nin İcra Komitesi, 4 Ekim 1948 de, uzun vâdeli inşa programının ihzar ve tanzimine tahsis edilmiş olan işlerin kadrosu içinde, İsviçre Delegasyonunun riyaseti altında turizm için bir grup vücuda getirmeye karar verdi. Aynı yıl 10 aralıkta, bu grup turizm hakkında ilk raporunu tevdi ediyordu ki onun neticeleri, Avrupanın iktisadî kalkınmasının şart ve gayelerini tayin eden raporda tekrar ele alındı.

İsviçrenin, turizmi Avrupanın iktisadî kalkınmasında ithal hususundaki mühim rolünü sarîh surette beyan etmek çok yerinde olur. Bu teşebbüs İsviçre Turizm Federasyonunun Müdürü Profesör Hunziker ile ikinci müdürü Prof. Kurt Krapf'ın kıymetli yardımları sayesinde bir takım başarılar ile neticelendi. Turizme düşen iktisadî ve içtimaî rolü belirtmek yararlığını göstermiş olan bu raporu tanzim etmek gayreti hakikaten onlara terettüp etmişti.

Evvelâ Kıt'amızın iktisadî kalkınma programında, sonra Avrupa içi mübadelelerde, Avrupa Turizminin statüsünü tanzimi hususundaki mücbir ve müstacel lüzumu kavrayabilmek, eksperlerimizin turizme verdikleri veçheyi daha iyi takdir etmek için İkinci Dünya Savaşını hemen takip eden senelere kadar gerilemek lâzımdır.

Harbin tevlit ettiği siyasî, iktisadî, mali ve içtimaî bir takım mücbir ahvalin baskısı altında, Hükümetlere terettüp eden vazifeler, yeniden müsaade verilmesi icap eden mübadeleler, transferine izin verilmesi gereken tediyeler, hep ehemmiyet derecesine ve takaddüme göre tasnif edilmiş ve nazarı itibare alınmıştı. Ticarî ve görünmez tranzaksiyonların hemen hepsi, zarurî ve gayri zarurî diye tasnif ve tesbit edilmişti.

Avrupa içi turistik mübadelelerin, hemen hemen mukadder olarak gayri zarurî münasebatı ticariye kategorisi dahilinde yer almaya mecbur kalmasının sebebi kolayca tasavvur edilebilir.

Bu müşkül devrede ve ekseriya, muhalif değilse bile, şüpheli bir hava içinde girilmiş olan tetkikler, turizmin dahilî olduğu kadar milletlerarası bakımdan iktisadî ve içtimaî rollerini hükümetlerine anlatmaya çalışmak, hülâsa ona bir çoklarının vermektan çekindikleri Medenî Hukukunu vermek hususundaki cezri hal suretlerinin önüne geçmek değilse bile, onları müessir bir surette tahdid etmeye yardım etti.

* * *

Bununla birlikte, Nakliyat Federal Ofisinin eski müdürü olan M. Cottier, Dahilî Nakliyat Komitesinin Reisi sıfatı ile, Turizmi O.E.C.E.'nin mutad faaliyeti içine katmak maksadı ile müdahale etti. Bir taraftan da İsviçre Millî Turizm Ofisi Müdürü M. Bittel, Avrupa memleketlerinin Birleşik Amerikada müşterek ilâncılığını yapmak ve tahakkuk ettirmekte başlıca amil oldu; bu da millî propaganda gayretlerini tamamlayan bir hareket idi ki aşikâr gayesi, Amerikan Turizmini ve binnetice dolar teminini çabuk ve kuvvetli bir surette arttırmak idi.

* * *

Turizmi O.E.C.E.'nin çerçevesi içinde iyice tespit etmek için, bu son teşekkül, 17 Şubat 1949 da, salâhiyeti aşağıda görüldüğü surette tayin edilmiş olan Turizm Komitesinin vücuda getirilmesine karar verdi:

— Turizmin, Avrupa Kalkınma plânı içinde, bilhassa O.E.C.E. azası olan ekseri memleketlerin mahrum buldukları dolar kaynaklarını arttırma gayesi ile, inkişaf ettirilmesi.

* * *

Avrupa Kalkınma plânının tamamlanması ile elzem bir hale gelmiş olan, O.E.C.E.'ye düşen görevlerin yeniden gözden geçirilmesi neticesinde, Turizm Komitesinin O.E.C.E.'ye âtideki sahalarda, hatırı sayılır bir yardımda bulunabileceği anlaşılmıştır:

- Genel iktisadî problemler;
- Mübadele ve ödemeler;
- Envestimanlar (yatırımlar);
- İstihsal kabiliyeti ve statistik.

II — O.E.C.E. Turizm Komitesinin faaliyeti:

Turizm Komitesinin, ilk beş sene zarfındaki faaliyeti, başlıca iki düşünce üzerinde temerküz etmiştir:

Avrupa içinde Turistik mübadelelerin mikdarları üzerine konmuş olan kısıntılardan kurtarılması, ve bunun neticesi olarak bu mübadelelerin kesafet peyda etmesi.

Her ne kadar bu iki iş sıkı bir surette birbirine bağlı ve bidayetten beri böyle kabul edilmiş ise de, yine aralarında bir rüçhan meselesi zuhur etmekten geri kalmamıştır.

İngiltere gibi bazı Avrupa memleketleri, dolar mıntakası ile olan ödeme muvazenesinin tevlit ettiği endişe dolayısıyla, Turizm Komitesinin faaliyetini başlıca dolar varidatı zaviyesine tevcih etmek istedikleri halde, Avrupa memleketlerinin çoğu Avrupa İç Turizminin gelişmesi üzerinde durmuşlardır ki ancak bu, turizm endüstrisine elzem olan rantabilitenin esası ve binnetice onun yeni müşteriler ihtiyacına, hasaten Amerikan müşterilerine tatbiki suretile esaslı randıman teminine müsait bulunmaktadır.

A. Avrupada Amerikan Turizminin gelişmesi:

Bu hususta başlıca iki mesele ortaya çıktı:

I — Kuzey Atlas denizinde, deniz ve hava nakliyatı.

Bidayette, bilhassa harpte vukua gelen tahripler yüzünden nakil vasıtalarının kifayetsizliği Komitenin bilhassa nazarı dikkatini çekmiş ise de, yeni posta vapurlarının hizmete konması ve tayyare parklarının arttırılması neticesi olarak bu mesele ehemmiyetini kaybetmiştir.

Buna karşılık, tarife meseleleri daha fazla vüs'at kesbetmiştir. Senenin kısır devrelerinde tarife indirmeleri icrasını başarı ile tatbik eden Komite Avrupaya gelebilecek ve orada ikametini bir müddet uzatabilecek amerikalı turist mikdarını arttırmaya muvaffak oldu. Turist sınıfının Kuzey Atlantik hava servisinde dahil edilmesi de hiç olmazsa kısmen Komitenin teşebbüsü sayesinde olmuş ve aynı gayelere müncer olmuştur.

2 — Birleşik Devletlerde müşterek propaganda.

O.E.C.E. Azası bulunan memleketlerin müşterek ilâncılığ ve onların turistik Avrupa lehine turistik ekonomileri bugün, şüphesiz Komitenin en orijinal icraatını teşkil ediyor. Avrupa Turizm Komisyonu ile sıkı işbirliği yapmak suretile girilmiş olan bir teşebbüs — millî Turizm ofislerini toplamak sureti ile — Amerikan Halkı nezdinde olduğu kadar Amerikan Makamları nezdinde de, kat'i bir başarı ile tetevvüc etmiştir.

Zaman zaman, finansman güçlükleri Turizm Komitesini, mevsim harici Avrupa seyahatleri tertibine sevk etmeye mecbur etti.

Müşterek ilâncılık sermayesi, 1954'de 250.000 Dolara erişti. Bu vüs'atte bir bütçe Avrupa propagandasını idameye ve icabında Amerika piyasasında elde edilmiş olan durumu islah ancak kâfi geleceği tahmin edilmektedir. Avrupada Amerikan Turizmi, bidayetten beri, Avrupa ekonomisi için dolar ihtiyaçlarını ihmal edilmez bir ölçüde kapamak hususunda en emin bir çare olmuş ve olmaktadır. Amerikan vatandaşlarının Avrupaya gelmek üzere memleketlerinden çıkmaları, hakikaten Birleşik Devletler makamları tarafından hiç engele uğramamış ve prensip itibarile de mevcut olabilecek proteksiyonel hissiyatla karşılaşmamıştır.

3 — Neticeler:

Evvelâ şunu kaydetmek lâzımdır ki, Turistlerin hemen hepsi Birleşik Devletlerdendir.

Bunlar her sene de artmaktadır. Artış temposu 1953 den 1954 e kadar %10 dur, yani adeden 376.000 turistten 420.000 turiste çıkmıştır. Turistler tarafından yapılan masraflar 1954 e nazaran %15 artmıştır. Bu 350 milyon dolar tahmin edilmektedir ve buna Avrupalı nakliyat şirketlerine verilen 150 milyon dolar ilâve edilmiştir.

Amerika ticaret departmanının takdirine göre, Avrupaya gelen Amerikan turistlerinin masrafı olarak hesap edilen 350 milyon dolar, diğer yabancı memleketlerde icra edilen Amerikan turistlerinin umum sarfiyatının %37 sini arz etmektedir. Avrupanın başlıca rakibi olan memleketler, Kanada ve Meksika, bugün, Amerikan turistlerinin bütün sarfiyatının %50 sini ahyorsa da, bu masraflar, bu iki memlekette artmadığı gibi 1953-1954 senelerinde Avrupa lehine %37 nispetinde bir tahavvül hasıl olmuştur.

Amerikan turistlerinin nakil masrafları, Amerika nakliyatçıları için 214 milyon dolara yükseldiği halde Avrupalı nakliyatçıları için 186 milyon dolar tutmaktadır. Eksperlerin dediğine bakılırsa, Birleşik Devletlerin yabancı memleketlerdeki Turistik masraflarının yekünü 1300 milyon dolara baliğ olmaktadır. Bu, Amerikan ödemelerinin müvazenesinin zimmet kısmında en mühim mevkilerden birini işgal eder. O.E.C.E. azası olan memleketler tarafından bu suretle icra edilen turistik tahsilât, ihracattan elde edilen tahsilat yekününün %15 ini buluyor:

başka bir bakımdan, dolar mıntakası ile turistik tediyat muvazenesinin alacak bakiyesi, Avrupa'nın dolar mıntakası hakkında kaydettiği emtia alış verişinin hissesine isabet eden tediyat muvazene açığının %20 sini kapamaktadır.

Bu rakamların heyeti umumiyesi, bu sahada tahakkuk ettirilen terakkinin vüs'at ve devamlılığı, Avrupadaki Amerikan turizmi, Avrupa turistik yatırımlarının asgarî rantabilitesini temin etmeye kâfi gelmiyorsa da, buna mukabil ona çok faydalı bir mütemmim oluyor ve umumiyetle açık vermekte olan Avrupa — Dolar mıntakası tediyat balansı müvazenesine, git-gide ehemmiyeti artan ve sabit bir yardım temin ediyor denebilir.

B. Avrupa İç Turizminin gelişmesi:

Avrupa Turizminin kalkınması, Turizm Komitesine bir sürü problemler arzetti ve etmekte devam ediyor. Onları şu suretle sıralayabiliriz:

I — Turistlerin serbestçe seyrüseferine engel olan şeylerin azaltılması ve kaldırılmasına doğru alınan tedbirler.

a) **Avrupa iç Turizm mübadelelerinin serbestleştirilmesi.**

Paraya ve döviz tahsisine taallük eden tahdidat, milletlerarası 1 Numaralı düşman olduğundan, komite bu hususta devamlı tahfif ve kolaylıklar sağlamaya çalışmıştır.

İlk adım, O.E.C.E.'nin kadrosu dahilinde her türlü tefrikin ilgası oldu; bundan da, parası kuvvetli memleket olan İsviçre istifade etti.

İkinci adım, U.E.P.'nin himayesi altında çok taraflı bir tediyat rejimine avdet etmek oldu ki, bugün halâ meriyettedir ve daima kabili tekemmüldür. Buna binaen, hakikaten, O.E.C.E.'ye aza olan memleketlerin ekserisi turizm seyahatleri için tahsisatlarını esaslı bir surette arttırdılar.

Bu suretledir ki, Avrupa memleketleri arasında, turizm için senede adam başına 100 dolarlık mecburî döviz tahsisatı tesbit ettirmeye muvaffakiyet hasıl oldu.

Para meselesi, tahdidatın bidayetinde o derece şiddetini kaybetti ki bir çok memleketler, bir taraflı olarak, bu meblağa faik miktarda döviz tahsis etmeğe karar verdiler.

Döviz müsaadesi 100 Dolara bağlı kaldığı halde, memleketler kendi teşebbüsleriyle bunun fevkine çıkıyorlardı. Bu müşahede ilhamkâr olmaktan hali değildir; bu, hükümet çevrelerinin Turizm hakkındaki fikir ve hükümlerinin tekâ-

mülüne delâlet etmektedir. Bu hal, İkinci Dünya Harbinin sonundan beri — kendi iktisadî vüs'atından müstakil olarak — öyle bir içtimâî ve iktisadî görünüş arz ediyor ki, siyasi ve iktisadî anlayışlar ne olursa olsun, veya tediyat muvazenerinin hali nasıl olursa olsun, turistik geyelere tahsis edilen döviz miktarlarını ne hazf edebiliyor, ne de azaltabiliyorlar.

Yalnız umumî efkârda değil, hükümet çevrelerinde de, Avrupa iktisadî işbirliğinden doğan karşılıklı geniş anlayış havası sayesinde hakikî bir Turizm hamlesi vukua geldiğini, ve onun hakikî, siyasi, içtimâî kıymetini, hülâsa, Avrupa içi mübadele kadrosunda esaslı ticarî vasfının iyice anlaşıldığını iddia etmek pek de mübalâğalı bir şey olmaz.

* *

O.E.C.E. Konseyi, 29 Haziran 1955'te mecburî asgarî turist tahsisatını, senede adam başına 200 dolara çıkarmaya karar verdiği zaman yeni bir merhale daha aşılmış oldu; O.E.C.E. azası olan memleketler aynı zamanda ve asgarî tahsisattan karşılığı mahsup edilmeksizin tebaralarının gidış ve geliş seyahat ücretlerini millî paraları ile ödemelerine müsaade etmek mecburiyetinde tutuldu.

* *

Filhakika, aza olan bir memleket, şimdiye kadar olduğu gibi eğer haricî açığı tehlikeli bir tempo ile artarsa, akçe ihtiyatının durumu göz önünde tutularak, vikaye maksadile ticarî muamelâtını ve bu meyanda turizm masraflarını durdurabilecektir. Fakat, tahdid kararları almak onları tevsi ve devam ettirmek hususunda yalnız kendi kararına bağlı olmayıp, O.E.C.E.'nin hükümlerine tabi olacaktır. Bu kararlar, prensip, uygunluk ve şümül cihetile O.E.C.E.'nin hakkı kazası dahilinde olacaktır ki, bu da Devletlerin karar verme hakkını tahdide ve Avrupa içi turistik mübadelelerinin ödenmesine daha büyük bir istikrar vermeye yardım eder.

Tedavi ve tahsil seyahatlerine gelince, bunlar Avrupa memleketleri arasında mecburî bir surette ödenir.

b) **Hududlarda müsaadekârlık tedabiri.**

İştirâk eden memleketlerden, turistler hakkında gümrük müsaadekârlığı alınması mümkün olmuştur. Bu suretle, müsavi miktarda sigara, tütün, şarap ve ispirotolu maddelerin gümrükten serbestçe geçmesi kabul edilmiştir.

Turistik propaganda malzeme ve vesaikinin de serbestçe geçmesi için tedbirler alınmıştır.

* *

Diğer cihetten, Portekiz ile bir kaç memleket ve İrlanda, Yunanistan ve Türkiye arası müstesna olmak üzere giriş pasaportlarının vizaları ilga edildi. Birçok münasebetlerde, pasaportlar kaldırılarak yerine hüviyet kartları istimal olundu.

O.E.C.E., bugün, kollektif toplu pasaportlar ihdasına, pasaport harçlarının indirilmesine ve bunların müddetlerinin azamî surette uzatılmasına çalışmaktadır.

2. — **Turistik istihzarat meseleleri.**

Hali hazırda, M. Seiler'in riyaseti altında Otelcilik endüstrisinde yatırımların rantabilitesine dair bir tetkik yapılmaktadır.

3. — **Nakliyat meseleleri.**

Komite milletlerarası büyük demiryolu tarifelerinin harpten evvelkinden daha iyi bir halde yeniden tanzimine yardım etmiştir.

Münakalât vekillerinin ve Turizm Komitesinin bir Avrupa konferansı için işbirliği yapmaları verimli olmaktan geri kalmıyacaktır.

4. — **Tatiller tertip ve teşkili.**

Turistik hareketin bir mevsim içinde birkaç haftaya sıkıştırılması turizm teşebbüslerinin iyi bir surette cereyanı için olduğu kadar turistlerin konfor ve istirahatleri için de zararlı olduğu tahakkuk etmektedir. Bununla beraber, umumî tatillerin yayılmasını, mektep tatillerinin sıraya alınmasını ve fabrikaların aynı zamanda kapanması halinde sınaî tatillerin daha bariz bir dönüğe tabi tutulmasını istilzam etmektedir.

Bir taraftan da, nakil ücreti tarifelerinin indirilmesi ve mevsim haricinde otel fiatlarının tedricen tanzili ile müterafik iyi idare edilen bir propaganda, aynı surette faydalı olur.

Bütün bunlar, O.E.C.E. tarafından aza memleketler nezdinde yapılan anketin neticesi kararı olarak nazarı itibare alınmıştır.

5. — **İçtimâî turizm.**

İktisaden zayıf durumda olan halk tabakalarının Turizme iştiraki, turizm komitesi tarafından tetkik edilmekte olan teşkilât, teçhizata ait ve hepsinden evvel malî neviden problemler ortaya koymaktadır. Bunlar bilhassa tarifelerin tanziline ve içtimâî Turizmin gelişmesine dair olan problemlerdir. Bu, turizmin finansmanı İsviçredeki «İsviçre Seyahat Sandığı» na müşabih olarak ihdas edilen **Tatil Tasarruf Sandıkları**

tarafından kolaylaştırılmaktadır. O.E.C.E. Konseyinin bu gibi teşekküllerin ihdas ve tatbikini aza memleketlere tavsiye ettiği malûmdur.

6. — **İhzarî ve iktisadî meseleler.**

Bir Avrupa turizm politikasının ciddi bir surette kurulması ve başarılı bir neticeye isalinin ancak derin ve esaslı bir istatistik dokümantasyonuna bağlı olduğuna kanaat getirmiş olan Turizm Komitesi, her sene buna dair faydalı malzemeyi toplamaya gayret etmektedir.

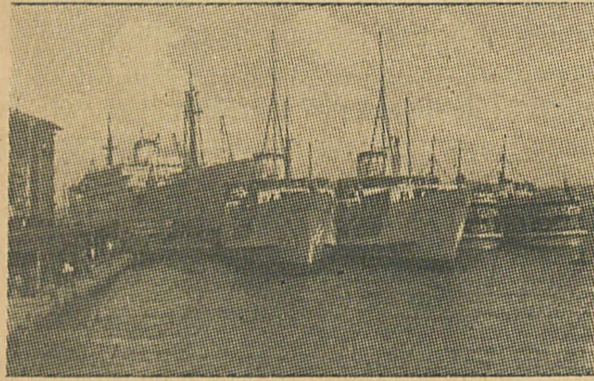
Komite, turizmin millî istatistiklerini birbirleriyle mukayeseye elverişli bir hale getirmeye ve böylece Avrupa Turizminin tekâmülüne umumî bir görüş temin etmeye çalışmıştır. Komitenin aza olan memleketlerin tediyat muvazenerine ve kabul hacimlerine sağladığı faide bu suretle tetkik edildi.

Alınacak tedbirleri gösteren tavsiyeler ve talebin tekâmülünün istidlalleri ile tamamlanan tahliller, Turizmin ilgilendirdiği şeylere faydalı bir surette rehberlik edebilir ve onu O.E.C.E.'nin umumî faaliyet kadrosu içine diğer iktisadî sektörlerle atbaşı müsavi bir halde ithal edebilir.

7. — **Avrupa içi Turistik mübadelelerinin plânı hakkında elde edilen neticeler.**

Avrupa içi turistik hareketin gelişmesi harbin sonundan beri devamlı bir haldedir ve 1954 ve 1955 te de devam etmiştir. 1954 yılı zarfında O.E.C.E. azası memleketlerin heyeti umumiyesine giren turistlerin adedi takriben 26.500.000 e kadar yükselmiş ve bu suretle 1953 yılına nazaran %16 nispetinde bir artış göstermiştir, ki o da 1952 yılına nisbeten %10 bir artış arz etmiştir. Aynı zaman zarfında ikamet süresinde umumî bir artış değilse bile, bir istikrar müşahede olunuyor.

Bu son senelerde, belki hava şartları yüzünden, Avrupa içi turizm cereyanları daha açık bir surette görünüyor. Deniz aşırı memleketlerin Turistik hareketleri Avrupanın muhtelif bölgelerine aşağı yukarı müsavi surette isabet ediyorsa da, Avrupa dahilindeki hareketler şimalden cenuba doğru tevecçüh ediyor. İktisadî bakımdan tahmin edilen turist gelirinin miktarı, aza olan memleketler mecmuu için 1953 te 966,5 milyon dolar olmasına rağmen, onun 1954 de 1385 milyon dolara yükseldiğini görmek dikkati çekicidir; bu da %43 den fazla bir artış demektir. Avrupa iç turizmi gece kalma bakımından da, 1953-1954 te aşağı yukarı, %15 nispetinde artmıştır. Bu İngiltere müstesna olmak

Istanbul — Galata Rıhtımı
Les Quais de Galata à Istanbul

üzere, turistik trafiğin ortalama %75 ini teşkil ediyor. Eğer şimdi Avrupada turistik trafiğin tekâmülünü, aza memleketlerin tediye muvazenelerine isabeti bakımından göz önünde alırsak, Turizmin iktisadî ve malî alâkasını belirtmemiz icab eder. Şöyle ki:

Avrupa iç turizminin tediye muvazenesi O.E.C.E.'ye aza olan memleketlerin sekizi için safî olarak müsbet bir matlup belirtmektedir. (İtalya: + 138 milyon; Almanya + 42 milyon, ilâ ahır) ve altı memleket menfi bir matlup kaydediyor. (Danimarka: — 0,1; Belçika-Lüksemburg iktisadî birliği: — 8,7; Norveç: — 10; İngiltere: — 17; İsveç: — 18, ilâhiri.)

Yine O.E.C.E.'nin mütehasıs istatistiklerine göre 1954 yılı için, aza memleketlerin bütününün turistik geliri gayri mer'î ticarî muamelâta müteallik olan gelirlerin %12 sini, ve ticarî gelirlerin %5 ini temsil etmektedir; Turistik masraflar ise görünmez ticarî muamelâtın %12,1 ini ve ticarî masrafların %3,2 sini temsil ediyor.

* * *

Velhasıl, O.E.C.E. azası olan memleketler için turistik ödeme muvazenesi müsbettir ve 428 milyon dolara balığ olur. Bu bakiye de, ticarî muvazene açığının %25 ini kapatır.

Bu rakamları burada zikretmek faydasız değil gibi görünür, zira bu Avrupa iç turizminin önemini üç cihetten belirtir: ekonomik bakımdan, ödeme muvazenesi bakımından, turistik teşhizatı tahakkuk eden yatırımların rantabilitesi bakımından. Bu, turizmin ekseriya söylenilemediği gibi, ödeme muvazeneleri için ağır bir yük olmadığını isbat eder. Bilâkis, Avrupa memleketlerinin Turistik ödeme balansları bir muvazene ve memnunluk verici bir istikrara doğru gitmektedir.

III. — Yakın İstikbal.

Kendimize soracağımız sual, Avrupada devamlı ve memnunluk verici bir surette inkişaf etmekte olan Turizmin gelişmesinin, gelecek senelerde devam edip etmeyeceğinden ibarettir. 1955 yılı için halihazırda elde bulunan delil ve alâmetler, daha şimdiden 1954 yılına nazaren takriben %10 nisbetinde yeni bir ilerleme gösteriyor. Gelecek yıllar için, Turizmin istikbali bir çok amillere bağlı olacaktır, bunlar da dünyanın, Avrupanın ve Amerikanın durumuna bağlıdır.

A. Dünya bakımından.

Bunda, iki unsur mühim bir rol oynar:

— Bir taraftan, milletlerarası siyasî hava; eğer bu şimdi görüldüğü gibi kalırsa, milletlerarası turistik mübadelelerde yeni artmalar husule getirmekten geri kalmıyacaktır;

— Diğer taraftan, hayat standardının hakikî bir surette yükselmesi; bu da, memleketler ve kıtalara göre, az çok süratle vukua geldiğinden, yeni turistik müşteri kategorilerini vücuda getiriyor ki, onlar da aile bütçelerine muntazaman turistik masraflar ilâve etmeye çalışıyorlar, ve istatistik eksperlerimizin bir tabirine göre «Turistik bir olgunluğa vasıl oluyorlar». Bu müşteri sınıfı hacim itibarile her türlü istidlâlerin dışına çıkıyor ve Turizm ekonomisi için hemen hemen hududsuz imkânlar arz ediyor. Bu müşteri, enflasyon intizamı neticesi olarak, hayat standardının ve konjonktür istikrarının yüksek bir istimal seviyesine çıkmasına âmil olmaktadır.

B. Birleşik Devletler veya umumî olarak dolar muntakası bakımından.

Amerikanın turistik bakımdan Avrupa için haiz olduğu ehemmiyet malûmdür. Netice itibarile, Amerikan konjonktürünün tekâmülü, onun ekonomisinin iştiğal derecesi, Avrupanın turistik endüstrisi üzerinde akisler vücuda getirecektir.

C. Avrupa bakımından.

İktisadî konjonktür tarafından meydana gelen âmil Avrupa turizminde aynı rolü oynayacaktır; zira bu, ekonominin en kabili nüfuz, hayat standardına ve istimal derecesinin ilerleme ve gerilemesine en müsait sektörlerinden biridir.

Lâkin dahası var; eğer biz unutacak olur isek, Avrupa İktisadî Münasebetlerinin tarihi

Sokaklarımız...

Sabahları sokaklardan, caddelerden geçerken gözlerime batan şu manzaralara bir türlü alışamadım gitti:

Bütün apartman kapıcıları ve dükkân bekçileri ellerinde süpürge, içerinin süprüntülerini sokağa aktarırlar. Bizde sokak bir nevi faraş ve çöp tenekesidir.

Pencerelerden dışarıya uzanan kollar toz bezlerini, halıları sokağa silkeliler. Temizlik suları sokağa boca edilir.

Bu çarpık sokak anlayışıyla savaşmazsak, şehirlerimiz hiçbir zaman, o insanın okşayası gelen pırl pırl Alman sokaklarının temizliğine kavuşamayacaktır. Sokağı evin, dükkânın bir devamı, bir parçası saymayı hemşeriye öğretmenin yollarını araştırmalıyız. Herkes önündeki sokak parçasının temizliğinden sorumlu tutulmalıdır.

Sonra o çöpçülerimiz, o temizlik işçilerimiz... o isteksiz, bezgin, baştan savma, ağır ve bilgisiz çalışmaları...

Halbuki çöpçü, şehrin temizliğini korumak gibi yüksek sorumlu bir kamu hizmetini yüklenen vatandaşdır. Onun da yetiştirilmesi gerekir. Ona emanet olunan işin mânası ve önemi anlatılmalıdır. Bu yapılmadıkça, istediğiniz kadar kadroyu çoğaltın, sokaklarınız yine temiz olmayacaktır. Çala süpürge ortalığı toza dumana katarak farâşa topladığı çöpleri, gübreleri ya bir civar arsanın tahta perdesi arkasına atan, ya ağaçların altına gizleyen, yahut da lâğım mazgallarına döküp tıkayan çöpçülerle şehirlerimizin yüzü hiçbir vakit ağaramaz.

Ne yapalım ki, zamanımızda, sokak temizliğinin bile kendisine hâs bir tekniği, bir bilgisi var.

Vedad Nedim TÖR

Bir Alman park ve bahçe uzmanı geliyor

Bir müddettenberi Avrupanın muhtelif memleketlerinde şehirlerin ağaçlandırılmasında, park ve umumî bahçelerin tanziminde kaydedilen terakkileri incelemekte bulunan Belediye Bahçeler Müdürü şehrimize dönmüştür. Şehrimizin ağaçlandırılması, park ve bahçelerin tanziminde fikirlerinden istifade edilmek üzere Bahçeler Müdürü bir Alman Bahçeler Mütehasısı ile anlaşmaya varmıştır. Mütehasıs önümüzdeki ay içinde şehrimize gelerek çalışmalarına başlayacaktır.

bunu bize hatırlatacaktır: istikbalde aza memleketlerin ödeme muvazenelerinde nisbî bir istikrar sağlamak, mühim veya uzun müvazenesizlikleri önlemek elzemdir, zira bunlar kemmi kısımlar tevliid edeceğinden, bilâhere turizme bir kaç sene evvelkinden daha az zararlı bir surette tesir icra etmekten geri kalmıyacaktır. Her ne olursa olsun, eğer yalnız kazanılan neticeleri muhafaza etmek değil de terakki etmek istiyor isek, teyakkuz ve metanet göstermek, aslâ istical etmek lâzım gelecektir. Bundan dolâyı, O.E.C.E. dahilinde, para ve ekonomi siyasetlerinin daimî karşılaştırılma ve tartışması, Avrupa memleketleri arasında ödeme disiplin ve mekanizmasının idamesi her vakit dikkat edilmesi lâzım gelen bir ehemmiyet arz eder. Eğer «önlemek tedavî etmekten daha iyidir» sözünün bütün pratik kıymeti haiz olduğu bir saha varsa, o da Avrupa iç turizmi sahasıdır.

Aynı zamanda, ticarî mübadelelerin aksine olarak şimdiye kadar bundan masun kalmış olan turizmde her türlü himayenin meydana çıkmasından olduğu kadar gizli sübvansiyon ve fena rekabet usullerinin alıp yürümesinden sakınmaya dikkat etmek lâzım gelecektir.

* * *

Bunlardan başka, Avrupa memleketlerinin turistik teşhizatını (otelcilik, nakliyat, yollar v. s.) kıt'anın ve deniz aşırı turistlerin daima artan ve yeni ihtiyaçlarına adapte etmeyi daima daha fazla düşünmek lâzım gelecektir. Kezalik turizm endüstrisinde yatırım gayreti, gelecek seneler zarfında keyfiyet ve kemmiyet itibarile idame ettirilmelidir.

IV. Neticeler.

Şu halde Avrupa turizmi bize şayan dikkat bir kalkınma manzarası arz ediyor — ki bu bir çok sınaî sektörlerinkinden daha ileri değilse bile, onlarla beraberdir —; aynı zamanda bu sabit ve önemli bir gelişmeyi haber verdiği gibi Avrupanın en fazla gelir temin eden faaliyetlerinden biri olacaktır.

İsviçre bakımından, bunun gelecekte, mukaddes bir gıpta mevzuu olan ve öyle kalması lâzım gelen bu rekabette, vaziyetimizi teyid etmeyi, rolümüzü oynamayı, yani turizmde kılavuzluk etmesini bilmemiz gerektir.

Gérard BAUER

Avrupa İktisadî İşbirliği Teşkilâtı
(O.E.C.E.) nezdinde İsviçre Delegatesi.

Berne Kongresi ve Sosyal Turizm

Tıbbın kaydettiği terakkiler sayesinde, son yıllarda verem hastalığı hayli azalmış ve tedavisi kolaylaşmıştır. Bu sebeple İsviçre'deki verem tedavî müesseselerinden bir çokları kapılarını kapamak zorunda kalmışlar, veya bu müesseseler otel haline inkilâp etmişlerdir.

İsviçre'de de en faal turizm mevsimi Temmuz ve Ağustos aylarına inhisar ettiği için, bu mevsim dışında yılın diğer aylarında kapalı kalan, veya az faal olan otellerin bütün yıl çalışmaları için çareler aranırken, bu yekûna verem tedavî müesseseleri de katılınca, mesele daha çok ehemmiyet kazandı. Bunun üzerine, son zamanlarda fevkalâde bir gelişme göstermiş olan ve geniş kitleleri içine alan sosyal turizm cereyanından istifade düşünülmüş, ücretli veya ücretsiz tatil zamanlarını yılın bütün aylarına taksim etmek ve sosyal turizm hareketlerine buna göre bir istikamet vererek, otellerin bütün yıl faal olmaları sağlanmak istenmiştir. Bu maksada erişmek ve bir çok sanatoryomların bulunduğu Leyzin'in, az gelirli sınıfların ucuz bir şekilde tatillerini geçirebilmelerini sağlayan bir dinlenme ve spor istasyonu haline gelmesi için, istasyon belediyesi ile sanatoryum sahipleri ve İsviçre otelcileri herekete geçmişler, İsviçre Turizm Federasyonunun çalışması ve «Popüleris» Seyahat Acentasının önyak olması üzerine, bu yıl, 28 Mayıs ve 1 Haziran arasında Berne'de Birinci Sosyal Turizm Kongresi yapılmıştır.

Memleketimizden Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Başkanı Sayın Reşit Saffet Atabınen'le Büyük Elçilik Başkâtibi Talât Kulay'ın katıldığı bu kongreye 21 memleketin sosyal turizmle ilgili resmî ve gayri resmî şahsiyetleri iştirak etmiştir. Bu şahsiyetler arasında Federal Almanya'nın, Norveç'in münakalât nazırları, otelciler, işçiler, gençlik teşekkülleri ile BIT, UNESCO, OECE mümessilleri delege veya müşahit sıfatıyla bulunmuşlardır.

Her hangi bir sebeple veya tesirle olursa olsun, böyle bir kongrenin toplanması, turizm sanayiine olduğu kadar, bizzat sosyal turizme de faydalar sağlamıştır.

Umumî turizm mevzuu içinde ehemmiyet kazanmış olan sosyal turizm, memleketimizde de gerek mevzuat bakımından, ve gerekse tatbikat bakımından alâka görmeğe başlamıştır. Meselâ: yıllık ücretli tatiller kanunlaşmış, tatil devrele-

rinde işçilerin dinlenmeleri için kamplar, istirahat yerleri, plâjlar tesis edilmeğe başlanmıştır.

Son yarım asırda istihsal vasıtalarındaki teknik tarakki sebebiyle, işçinin çalışma saatları azalmış ve dolâyısıyla serbest saatları çoğalmıştır. Serbest saatin çoğalması da sosyal turizme götüren bir yol olmuştur.

Bugünkü turizm faaliyetlerinin iki esas saiki vardır. Bunlardan birisi manevîdir ve mümkün olduğu kadar fazla sayıda insanı dünyanın güzellikleriyle, görülmeğe değer merkezleriyle temas getirmektir. Diğer saik maddîdir ve fertlerin yer değiştirmesinden doğan servet tedavülünden en iyi şekilde istifade edebilmek imkânını araştırmaktır.

Sosyal turizm ilk bakışta, bunlardan birincisini tatmine doğru gitmektedir. Bununla beraber, harbi takip eden devre içinde devletlerin iktisadî inkişaflarında bir takım dalga halinde gelen stadlar bulunduğunu ileri süren iktisadçılar, turizmin de bunlardan biri olduğunu söylemektedirler. Meselâ: harbin hemen bitirimiindeki yılları (tagaddi dalgası) yılları diye adlandırmışlardır. Onlarca tesbit edildiği üzere, harbin doğurduğu açlık ve sefalet neticesi insanlar bu devrede adetâ gıdaya hücum etmişler. Vaziyet normalleştikten sonra (giyim dalgası) gelmiş. Yiyeceği temin eden halk bu devrede giyecek peşine düşmüş ve eskilerini yenilemiş. Giyim dalgasını takiben (ev levazımatı dalgası) başlamış ve bütün bu ihtiyaçlar da temin edilip hayat tamamıyla normalleşince (seyahat dalgası) baş göstermiş. Bugün bu cereyanın içinde bulunmakta imişiz. İnsanlar yıllarca ıztırap çekmiş olmanın ve kendi memleketlerinde kapanıp kalmanın sıkıntısı içinde, ilk imkân hasıl olur olmaz, yeni ufuklar görmek, dinlenmek, harbin tevlit ettiği asap bozukluklarını gidermek için kendilerini dışarıya atmaya başladılar. Fakat, bunu ancak mali kudreti olanlar yapabiliyorlardı. Şimdi, mali durumları, kazançları müsait olmayanlara veya mahdut olanlara da bu imkân sağlanmak istenmektedir.

Seyahat, bugün bir ihtiyaç haline gelmiştir. Çünkü, evvelce olduğu gibi, sadece zenginlerin yaptıkları seyahatları zevk telâkki eden devirden çok ilerdeyiz. Herkesin seyahattan istifadesini bir ihtiyaç olarak kabul eden bir devre erişmiş bulunmaktayız. XIX. yüzyılın sosyalist ve

sendikalist cereyanları, işçiye iyi gıda ve iyi barınma imkânları sağlamıştı. Bugün de bahis konusu olan mesele, işçinin vücut ve kafaca dinlenmesini temin keyfiyetidir. Bu istekler, bir tazyik neticesi yerine getirilmemekte, insanî bir zihniyetle tahakkuk ettirilmektedir.

Herkes için, seyahatin bir ihtiyaç olarak kabul edildiği bu devirde, kuvvetlenmesi, teşkilâtlanması istenen sosyal turizmin de turistik faaliyetlerin esas saiklerinden biri olan ve fertlerin hareketi dolâyısıyla meydana gelen servet tedavülünden mütevellit neticeler gibi, gerek ekonomide ve gerek turizm endüstrisinde büyük tesirlerde bulunmaktadır. Ayrıca, sosyal turizm, umumî istihsalin artmasında, bilvasıta, kuvvetli bir âmildir. Çünkü, madenlerde, fabrikalarda, atölyelerde, bürolarda aylarca güneşten mahrum bir halde çalışan ve iş saatları dışında da ipti-

Milletlerarası Turizmin Durumu

A. Milletlerarası Turizmin Tekâmülü:

1955 yılı, milletlerarası turizmin inkişafı için çok müsait oldu. Umumî turistik faaliyete ait İstatistikler henüz hazır bir halde değildir, fakat neşredilmiş olan millî istatistikler tahakkuk etmiş terakkileri aksettirmektedir.

Batı Avrupa : 1954 senesine nazaran Belçikaya giren ecnebi turistlerin sayısındaki artış nisbeti %17 dir. Bu artış nisbeti İtalyada %15,6, Finlandiya'da %29, Hollanda'da %10, İsveç'de %8,2 dir. Almanya ve İsviçre istatistiklerini memleketlerine giren turistlerin sayısına göre değil, otel ve benzeri yerlerde kaldıkları geceye göre tanzim etmektedirler. Almanyada artış nisbeti %17,9, İsviçrede ise %6,4 olmuştur. İlk defa olarak İsviçre otellerinde geceleyen yabancılar, İsviçreli geçmiştir. Filhakika yabancıların geceleme nisbeti %51 e çıkmış, yerlilerin ise %49 a düşmüştür.

Halbuki 1947 de yerlilerin geceleme nisbeti %63,6, ecnebilerin ise %36,4 idi.

Avrupa memleketlerinde turizmin inkişafında bir taraftan Batı Almanyanın ekonomik kalkınması, diğer taraftan milletlerarası turizm'e pek az katılmakta olan bazı memleketler halkının yabancı ülkelere seyahati itiyad etmeleri başlıca âmillerdendir.

Alman turistlerinden Belçikayı ziyaret edenlerin sayısı %30, İtalyaya gidenler de %37,8 nisbetinde artmıştır.

daî hıfzıssıhha şartlarını bile haiz olmayan bir yaşayış yaşamış olan işçilerin dinlenmeleri, açık havada sıhhat bulmaları, onlara yeni bir canlılık, yeni bir enerji yaratmakta, binnetice bu canlılık ve enerji istihsal ve randımanın artmasında müessir olmaktadır.

Vaktiyle, lüks ve zevk telâkki edilen ve bugün insanlar için bir ihtiyaç olduğunda ittifak edilen turizmde, az gelirli kitlenin de istifadesini hedef tutan sosyal turizm, bu Kongre ile daha çok kuvvet bulmuş ve bu cereyanın teşkilâtlanmasını, koordine edilmesini temine matuf bir teşebbüs ve çalışma olarak kıymetlenmiştir.

Bundan başka, Birinci Sosyal Turizm Kongresinin ücretli işçi tatilleri bahsinde yapılan komünist propagandasına da müşahhas ve etraflı bir cevap teşkil etmiş olduğu şüphesizdir.

Selâhattin ÇORUH

1955 senesinde İtalyayı ziyaret eden Hollandalı turistlerin sayısı %29,1 nisbetinde artmıştır.

Almanya'ya gelen seyyahların artışında İngiltereden gidenler başta gelmekte, İsviçre, Hollanda, Danimarka ve Birleşik Amerikadan gelenler onları takip etmektedir.

İsviçrede Milletlerarası turizmin artması, Birleşik Amerikadan, (artış nisbeti %17,2) Hollanda'dan (artış nisbeti %13,1) ve Fransadan (artış nisbeti %16) daha çok seyyah gelmesi yüzünden olmuştur.

İkamet Müddeti — Otomobilin çok geniş ölçüde kullanılmasiyle modern turizm büyük bir hareketlilik göstermekle beraber, aynı şehirlerde ikamet müddeti sabit kalmıştır. 1954 senesinde vücute getirilen bir istatistikte, ecnebilerin ikamet müddeti vasatîsi İsveç'de 15 gün, Büyük Britanya'da 12 gün, Fransada 6,7, Yunanistanda 6, Avusturyada 4,9, İtalyada 4,6, İrlanda'da 4,1, Yugoslavya ve Danimarka'da 3,4, İsviçrede 2,95, Belçikada 2,5, Hollanda'da 2,2 ve Almanya'da 1,96 gündür.

Turizm açıkça, Şimalden Cenuba yönelmiştir: Önceleri Cenubi Avrupa memleketleri kış aylarında ziyaret edilirken, şimdi başlıca ziyaret mevsimi Cenubi Alpler de dahil olmak üzere, yaz aylarıdır.

Doğu Avrupa: Uzunca bir küsküden sonra, turistik cazibe merkezi olarak tekrar Rusyadan

bahsedilmeğe başlanmıştır. Fakat yüksek fiyatlar, karışık formaliteler henüz ciddi engeller olarak durmaktadır. Mamafih turizmin tekrar Rusya'ya ehemmiyetli bir surette teveccüh etmiş olduğunu kaydederiz.

Sair Doğu Avrupa memleketlerinden bilhassa Macaristan ve Çekoslovakya, Avrupa turizminde işgal ettikleri eski mevkiilerini almak için çok çalışıyorlar. Bu çalışmalar şimdilik bir arzudan ibaret kalmış olup, henüz faaliyet sahasına geçememiştir.

Kuzey Amerika: Gallup Enstitüsünün bir anketi, 1956 yazında 45 milyon Amerikalının turistik harekete katılacağını meydana çıkarmıştır. Büyük çoğunluk Birleşik Amerikadan ayrılmıyacak. Fakat 2,5 milyon Amerikalı Avrupa'yı ziyareti düşünmektedir. İlk defa olarak **Birleşik Amerikada** 1954 senesine nazaran 76.000 artışla 1/2 milyondan fazla pasaport verilmiş bulunuyor.

İki milyondan fazla orta sınıf Amerikalının, kıt'alarından harice gidecekleri tahmin ediliyor. Avrupa, denizasıra turistlerden büyük bir kısmının cazibe ve eğlence merkezi olmak rolünü muhafaza etmekte ise de, Amerikalılar seyahat gayesi olarak daha ziyade başka kıt'aları seçmeğe başlamışlardır. 1955 de 13.500 Amerikalı Afrikayı, 25.000 i Avustralya ve Yeni Zelandayı ve Pasifik Adalarını ziyaret etmiştir.

Bir milyon Birleşik Amerika sâkini Şimal Atlantiki vapurla, 1/2 milyonu da uçakla aşmıştır.

Afrika: Şimal Afrikasında geçen seneden beri devam eden siyasî gerginlik ve hâdiseler bu ülkede turistik hareketi azaltmaktadır. Buna mukabil, Siyah Afraki Bölgesi yalnız Amerikalıları değil, Avrupalıları bile artan bir nisbette cezbetmektedir.

B. Milletlerarası Turizm Şartlarının İslahı:

1) İktisadî şartların islahı — Turizm ancak refah ve sulh havası içinde inkişaf edebilir. İktisadî refah 1955 de artmıştır. Millî gelirin Fransada %6, İtalyada %9, Hollanda'da %8 nisbetinde artmış olduğunu misal olarak zikredebiliriz. Birleşik Amerika ve Kanada'da aynı turizm millî geliri yükselmiştir. Birleşik Amerikada Ekonominin her sahasına yapılacak yeni yatırımların 1956 da 33 milyar doları aşacağı hesaplanıyor. Aynı zamanda pek yakın bir zamanda gayri müstakar olan para dahi tutun-

makta ve fiatlarda büyük bir istikrar şeklinde kendini göstermektedir.

Milletlerarası turizmin başlıca engelini teşkil eden ve ikinci Dünya Harbinden beri devam eden döviz tahditleri, tamamilen kaldırılmamış ise de çok gevşetmiştir. Para henüz tamamilen (kabili tahvil) hale gelmemiş olmakla beraber, (Avrupa Tediye Birliği) bu sahada ehemmiyetli terakkiler temin etmiştir.

Birleşik Krallık, İrlanda, Kıbrıs, Yeni Zelanda, İsveç ve Yunanistan yabancı memleketlere giden turistlere mahsus döviz tahsislerini 1954 dekine nazaran bir misli arttırmışlardır.

Almanya, Fransa, Monako da tahsisleri arttırmışlardır. Japonya, 1953 senesine kadar turistik seyahatlere pek istisnai hallerde müsaade etmekte iken, şimdi yabancı memleketlere gidecek tab'asına ehemmiyetli meblağlar (döviz) vermeğe başlamış, böylece artık döviz tahdidatı seyahatleri engelleyen bir âmil olmaktan çıkmış bulunuyor. Şu var ki uzak memleketlere yolculuk büyük masrafları mucip oluyor. İtibarla (Kredi) seyahatler, Milletlerarası turizmin yeni bir inkişaf unsuru haline gelmiş bulunuyor. Ancak bu sistem yalnız Birleşik Amerikada bulunuyor ve tatbik ediliyor. Kredi ile alış veriş te Amerikalılarda bir itiyad haline gelmiştir.

Pan American Hava Yollarının iş'arına göre, bu Şirket vasıtalarile yapılan seyahatlerde bilet ücretleri tamamen peşin ödenecek olsa, yapılan seyahatlerin %90 ını azalır.

Birleşik Amerikada büyük Bankalarla seyahat acenta ve kumpanyaları seyahatlerin kredi ile icrasını temin hususunda Deniz ve Hava Yollarile geniş mıkyaasta işbirliği yapmaktadırlar. Turizmin, hesap muvazenesi üzerinde büyük bir tesiri vardır. Amerika İstatistiklerine göre, 1955 yılında Amerikalı turistlerin yabancı memleketlerdeki masrafları 1,5 milyar doları aşmıştır. 520 milyon dolar Avrupada harcanmıştır ki, bu meblağ Avrupanın ihracattan elde ettiği dolarların %10 unu geçmektedir.

Dünya Harbinden önce ve 1951 senesine kadar turizm İngilterenin hesap muvazenesi üzerinde çok ağır bir yük teşkil ediyordu. 1951 de Hesap muvazenesi açığı 29 milyon Sterling'i aşıyordu. Bugün ise yabancıların İngilterede harcadıkları külliyetli meblağlar sebebiyle bu açık azalıyor. 1955 yılında İngiliz Nakliye Şirketlerinin gelirleri de dahil olmak üzere, yabancı turistlerin İngiltereye temin ettikleri döviz 150 milyon Sterling civarında olmuştur.

Çanakkale Abidesi

Almanların 1954'de Tobruk'da yaptıkları harp âbidesi
Monument commémoratif érigé par les Allemands
à Tébrouk (1954)

Bir yabancı dergisinde son harpte Rommel kuvvetlerinin Afrika savaşlarında verdikleri ceman 6010 ölünün hatırası için Tobrukta 1954 yılında Almanların yaptıkları abidenin fotoğrafını gördüğümde, bizim Çanakkale kahramanlarına yapmakta olduğumuz ve evvelce yaptığımız abidelerin ne durumda olduğuna karşı alâkam tazelandı. Gazetelerde yeni yapılan abidenin yarıda kaldığı hakkında haberlerin intişar etmekte olduğu günlerde, bir tesadüf bana Gelibolu Yarımadasını ziyaret imkânı verdi. Bir çok kereler Çanakkaleye gittiğim halde, karşıda tarihimizin en büyük kahramanlıklarına sahne olan kısmı gezmek kabil olmamıştı. Sapalığı, yasak bölge oluşu bu müthiş muharebe sahasının üzerine bir esrar perdesi gibi örtülüydü. İşte bu son ziyaret benim için perdeyi kaldırdı ama, arkadaki hakikatlerin pek de ferahlık verici olmadığını gösterdi, şöyle ki:

ESKİ ABİDELER :

İngilizler yarımadaanın muharebe cereyan eden her yanını büyük bir itina ve bilgi ile yapılmış abidelerle süslemişler. Basit, tertemiz mezarlıklar, her erin künyesi dikkatle taşla oyulmuş, orada ölen her İngilizin hatırası ebedileştirilmeğe çalışılmış. Her taraf tertipli ve bakımlı, her şey ileri ve kültürlü bir milletin karakterini taşıyor.

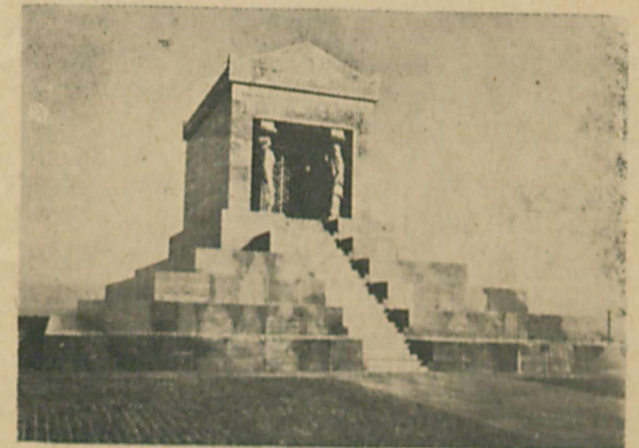
Fransızların mezarlıkları da, bu milletin bugünkü halinin esaslarını aksettirmektedir. Her ne sebepten ise, zevksiz bir abide, bu abidenin etrafında istihkâm demirlerinden yapılmış kara boyalı saliplere telle bağlı madeni levhalar ile gösterilmiş mezarlar. Bununla beraber saha bakımlı ve temiz.

Ariburnunda ise Türk abideleri yer almağa çalışmış. İngilizlerin etrafa serpilmiş olan abidelerinin en büyüklerinden biri yanında, her Türkün hafızasına nakşedilmiş olan «Mehmetcik» abidesi. Yarımadaadaki en küçük İngiliz abidesinden daha küçük. Bu toprakları kanlarıyla sulayan yüzbinlerce Türk şehidi isimsiz, ama bu küçük abidenin altına konulan teneke levhada şu satırlar okunuyor: «Abideyi yaptıran Yüzbaşı, Kaidesini yapan taşçı ustası, üst kısmını yapan kalfa». Eğer bu mübarek şehirlerin hatırasını incitmek için bir çare düşünülseydi, acaba bu levhadan daha tesirli bulunabilir mi idi?

TAVSİYE MEKTUBU HALİNDE BİR ABİDE :

Conk Bayırında İngilizlerin yine en büyük abidelerinden biri yanında iki üç metre yüksekliğinde bir çimento kütesi. Üzeri, kırmızı ve kurşunî mozaikle sıvanmış, bir yüzündeki kitabe «Burada Sayın Genelkurmay Başkanımız Mareşal Fevzi Çakmağın yeğenleri Üsteğmen Daniş bölüğü başında düşmana süngü hücumuna kalktığı zaman şehit oldu» cümlesi okunmaktadır. Bu kahraman üsteğmen yattığı yerden kalksa da, bu abideyi yaptıran kumandana «Ben burada senin Genelkurmay Başkanının gözüne girmene vesile olmak için değil, onbinlerce kişi ile beraber vatan uğrunda can verdim, Genelkurmay başkanının yeğeni olamasaydım bana da abide yapmıyacağına göre kaldır şu kütleyle üzerimden» dese, acaba bu açığöz kumandan ne cevap verirdi?

Yine bu noktada, Atatürkün düşmana taar-

Belgradda Meçhul Asker Abidesi
Le Monument du Soldat Inconnu à Beograd

Çanakkalede Dumlupınar Şehitleri hatıra taşı
Souvenir érigé à Çanakkale pour commémorer les
victimes du Sous-Marin «Dumlupınar»

ruz emrini verdiği yeri gösteren ince beton demirlerine bağlı yağlı boya bir teneke levha, rüzgârla sallanıyor. Bir kaç ay önce bir İngiliz generali, İngiliz abidelerini ziyaret ederken bu teneke levhayı tutup sallamış, niçin salladığını soran Türk mihmandarına verdiği cevap şudur: «Atatürk dünyanın en büyük şahsiyetlerinden biridir, bizi burada mağlup eden kumandana, bizim koca abidemiz yanında siz bu levhayı mı la-yık görüyorsunuz?».

Yine bu levhanın yanında yağlı boya ile beyaza boyanmış üst üste büyük çapta bir kaç taş gülle var. Biri üzerinde kırmızı ile yazılmış «Fatih'ten Atatürke» ibaresi okunmaktadır. 500 üncü Fetih Yıldönümü ve sair sebeblerle Büyük Fatih'e karşı alâkamız artmaktadır. Fakat buna rağmen bu güllerin kuradaki manasını anlamak mümkün değildir. Fatih İstanbul Boğazının incisini bu güllerle ile zaptetti, Çanakkale Boğazında düşmanı yüzgeri eden topların bakıyesi ise hala Dardanesta, Nağrada, Seddülbahirde v. s. durmaktadır. O toplara askerî fabrikalarımızda yapılmış birer bronz plâka koysak, üzerlerine de batırdıkları düşman gemilerinin ve batıranların ismini yazarak sahayı olduğu gibi

muhafaza etsek, acaba daha uygun olmaz mı idi?

BAŞLANDIĞI YERDE KALAN SON ABİDEMİZ :

Millî Türk Talebe Birliğinin teşebbüsü ile Türkiye çapında propaganda yapılarak toplanan paralarla inşasına teşebbüs edilen son abidemiz, temelden ancak bir kaç metre yükselen beton iskelet halinde durmaktadır. Toprak mı çürük-müş, yoksa müteahhit mi ana toprağa inmeden temel atmış, veyahutta bu inşaatın kontrolünü Çanakkale Valiliğine yaptırmak varken İstanbul'dan yapmak gibi bir garabete düşüldüğü için mi nedir, abide temelde kalmış, ihtilâf mahkemeye düşmüştür. Mahkeme ne zaman sona erer, ne vakit inşaatı devam edilir, bilinmez. En iyisi, şehitlerin kanı üzerinden menfaat pazarlıklarıyla vakit geçirmektense, bu karışık işi olduğu gibi bırakıp, abide yapmak fikrinden vazgeçmektir. 1916-1956 arasındaki kırk yıl bizim bir abide yapamıyacağımızı göstermiş olmalıdır. Anlaşı-yorki böyle bir abideyi dikmek imkânına sahip değiliz. Belki de bu bizim millî karakterimize uygun değildir. Veya diğer bir izah tarzı ile, böyle bir an'aneye sahip değiliz. Dünyaya hükmetmiş olan bu milletin, bunca savaş meydanından hiç birinde gözü dolduran bir hatıra taşı bulunmaması bunu ispat eder sanırız. Biz Çanakkalede İngiliz abideleri olduğu için abide yapmak istiyoruz. Acaba İngiliz abideleri olmasaydı böyle bir şeye teşebbüs eder mi idik? Hiç sanmıyorum... O halde bırakalım, mağlup İngilizlerin abideleri, onları yenen isimsiz kahramanların büyüklüğü hakkında vahidi kıyası olarak kalsın. Onlar kendi abidelerini yine kendileri dikmiş bulunuyorlar, İngiliz abideleri aynı zamanda onların da abideleri değil midir?

Nezih FIRATLI

Milletlerarası Müzeler Haftası münasebetiyle Âbidelerimiz ve Müzelerimizin Turistik Ehemmiyeti

Unesco'nun 10. yıldönümü münasebetiyle memleketimizde de mütevazı bir programla Milletlerarası Müzeler Haftası kutlanırken, bütün dünyaya Türkiyenin tarihî zenginliğini ve turistik ehemmiyetini en iyi bir şekilde ulaştıran «Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni»nde bu kısa yazıyı neşretmeyi düşündüm.

Yazımın neşri ile her zaman Âbidelerimiz ve Müzelerimiz hususunda yakın ilgi ve himmetlerini gördüğümüz Kurum Başkanı Sayın Reşit Saffet Atabinen'e şükranlarımı, naçiz teşekkür ve hürmetlerimi sunmayı vazife bilirim.

İlgili resmî teşekkül, yetkili şahsiyet ve bir çok müesseselerin müzaheretini ile Âbidelerimizin kurtarılması, restorasyonu, tanzim ve bakımı gibi hususlarda memleketimizde son senelerde müspet gelişmeleri görmekle memnun oluyoruz. Bütün zenginlikleri yanında eski eser ve âbideleri ile dünyada eşsiz bir mevkie sahip olan Yurdumuz, pek yakın bir gelecekte ileri bir turist memleketi olma yolundadır.

Amerikalı iş adamlarının İstanbul'da geçen aylarda verdikleri beyanat, turizm yolu ile yurdumuzun sağlayabileceği döviz gelirini bariz bir şekilde açıklamıştır. Daha çok eski eserler, âbideler ve tarihî şehirlerimizin celbedeceği turistlerin yurda yılda 30 milyon dolar döviz bırakacağı zikrettiğim bu beyanatta açıklanmış bulunuyordu.

Ayrıca Hükümetimizin son günlerde aldığı bir karar ile ihdas edileceğini öğrendiğimiz Turist dövizini bu sahada atılmış en ciddi adımı teşkil etmektedir.

Bütün bunlar gösteriyor ki Yurda hariçten seyyah, turist celbederken bize düşen vazifeler vardır. Bunların başında âbidelerimizin bakım ve restorasyonu gelmektedir. Bu aynı zamanda Türk San'atının canlı birer timsali olan bu yapıların ömrünü uzatacak ve ecdat yadigarlarına karşı saygımızı gösterecektir. Bu hususta Hükümetimizce hayırlı kararlar alındığını görmekle memnuniyet duyuyoruz.

İstanbul'da Rumeli Hisarı gibi bir Ata yadigarının, Ağrı'da Doğu Bayezitte İshak Paşa Sarayı gibi bir serhat âbidesinin ve Aksaray'da Sultan Hanı gibi dünyaca tanınmış bir Selçuk eserinin ciddi restorasyonlarının ele alınmış olması hepimizin göğsünü kabartacak durumdadır. Bunlar tamirlerine milyonlar harcanan âbidelerimizin sadece üç tanesidir.

Bir yandan Âbidelerimize ve tarihî merkezlerimize muntazam yollar yapılırken, bunların seyyahın kolayca gezebileceği bir hale getirilmesi memleketimizin turistik gelişmesi bakımından büyük bir ehemmiyet arz etmektedir. Kısa bir zamanın ve gelecek yılların bu husustaki temenni ve arzularımızı yerine getireceğine inanıyoruz.

Ahmet DÖNMEZ

AZİZ OGAN

Türk Müzecilik tarihinin büyük bir rüknünü bu ay içinde kaybetmiş bulunuyoruz. Aziz Ogan ismi takriben yarım asırdan beri Türk Müzecilik âleminin içinde her an biraz daha yayıla yayıla gördüğü hizmetler ve başardığı işler derecesinde ehemmiyet kesbetmeğe ve parlamağa başlamıştı. Hele şu son senelerde, bilhassa 65 yaşını ikmal ederek Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğünden emekliye ayrıldıktan sonra kendisini büsbütün ilmi ve meslekî çalışmalara vermiş, çok faydalı makale ve etüdüleri daha geniş bir kitleye hitap ederek tam mânasiyle bilgi ve görgüsünden istifade edilebilir bir hâle gelmişti. Fakat ne yazık ki ümit edilmedik ve beklenmedik bir anda fânî hayattan ayrıldı ve böylece de kendisini uzaktan ve yakından tanıyanları sonsuz bir keder ve elem içinde bıraktı.

68 yaşında hayata gözlerini yuman Aziz Ogan, Türk Müzeleri ve Müzeciliğinin çok büyük himmet ve hizmetleri sebkemiş bânileri olan Osman Hamdi, Halil Ethem beylerin kurdukları ekolden yetişmiş ve onların izinden yürüyerek

bu ekolün son mümessili olarak hayata vedâ etmiştir. Merhum, 1907 senesinde o zaman Müzelerine bağlı olan «Sanayii Nefise Mektebi» Resim şubesinden neş'et ederek daha o yaşta Müzelerine intisap etmiştir. Esasen o zamanlar Darülfünunun Arkeoloji şubesi olmadığından, pek tabii meslek olarak Müzelerine girmenin en kestirme yolu «Sanayii Nefise Mektebi» idi.

Aziz Ogan da bu yoldan yürüyerek daha genç yaşında Müze dışı arkeolojik hizmetlere de başlayarak Ege havâlisinde Efes, Sardes, Didima gibi ehemmiyetli arkeolojik kazıların komiserliğini yapmış, ve böylece meslekî bilgisini de tedricen arttırmıştır. Bu şekilde temayüz etmeğe başlamış bulunan Aziz Ogan 1914 de İzmir ve havalisi Asarı Atika Müfettişliğine tâyin edilmiş, fakat pek az zaman sonra çıkan Birinci Cihan Harbine ihtiyat zabiti olarak iştirak ederek Çanakkale, Kafkas cephesi ve Şam'da Dördüncü Ordu karargâhında vatanî vazife görmeğe başlamıştır. Askerlik hizmetinde dahi büyük bir tesadüf eseri olarak arkeoloji çalışmalarına de-

vam fırsatını bulan Aziz Ogan, Dördüncü Ordu karargâhına bağlı bulunan Asarı Atika Müşavirliğinde Th. Wiegand, Züricher, Watzinger ve Wulzinger gibi çok kıymetli profesör ve arkeologların yanında bulunmuş ve onlardan azamî istifade temin etmişti. Genç ihtiyat zabitanın mesleki merakı karargâh tarafından kendisinin bu müşavirliğe verilmesiyle neticelenmişti.

Birinci Cihan Harbinin devamı müddetince Şam ve Baalbek'teki eski eserler üzerinde çalışan Aziz Ogan harbin sonlarına doğru Suriye'nin bizden ayrılması neticesinde tekrar İzmir'e dönmüş ve o zaman bir mezarlık olan Bahribaba parkında bulunan kıymetli eserlerin takviyelerini temin eylemiştir. İzmir'in işgalinden sonra Aziz Ogan'ı tekrar İstanbul müzelerinde görüyoruz. Fakat bu vaziyet kısa sürmüş, İzmir'in istirdadını müteakip Maarif Vekâleti tarafından eski vazifesi olan İzmir ve havalisi Asarı Atika Müfettişliğine tekrar gönderilmişti. İzmir gibi her bakımdan ehemmiyetli ve kıymetli bir merkezde yeniden çalışmaya başlayan merhum, her şeyden evvel burada bir müze kurmak ve eski eserlere karşı alâka ve sevgi uyandırmak için gayret göstermeğe başlamıştı.

Başta o zamanki İzmir Valisi General Kâzım Dirik olmak üzere bütün İzmir'lilerin sevgi ve muhabbetlerini kazanan rahmetli Müzeyi tesis etmekle beraber «İzmir ve Havalisi Asarı Atika Muhipleri Cemiyeti» adıyla bir de dernek kurmuştu. Aziz Ogan'ın bu himmetini İzmir'liler, Maarif Vekâleti ve Müzeler ailesi hiçbir zaman unutamayacaklardır.

1931 yılında Aziz Ogan'ı tekrar İstanbul'da görüyoruz. Bu tarihte yaş haddi dolayısıyla tekaüde sevkedilen üstadı Halil Ethem Bey'in yerine İstanbul Asarı Atika Müzeleri Umum Müdürlüğüne tâyin olunmuş görüyoruz. Bu vazifede fâsılasız tam 22 yıl kalarak Türkiye'nin bu ilk ve esash Müzesinin ilmi ve mesleki inkişafında büyük hizmetleri sebkemiştir. Seksiyonların çoğalması ve inkişafı, teşhir, tanzim ve tasniflerin tamamlanması, katalog, rehber gibi bir müze için lüzumlu neşriyatın hazırlanması gibi mühim mesleki ve ilmi faaliyetler Aziz Ogan'ın müdürlüğü zamanında bir esas ve programa göre temin olunmuştu.

1953 yılı sonunda yaş haddi dolayısıyla Müdürlükten emekliye ayrılan Aziz Ogan müdürlüğünün ilk ânından beri reisi bulunduğu Eski Eserleri Koruma Encümenindeki vazifesine yine devam etmek suretiyle Müzeler camiasından

ayrılmamış sayılıyordu. Hele tam bu sırada epeyi bir zamandan beri üzerinde çalıştığı (Ka'riye Camii) hakkındaki eseri de Türk Tarih Kurumu tarafından neşredilmiş bulunmakla, merhum tekaütlüğünün ilk anlarını büyük bir neşe içinde geçirmeğe başlamıştı.

Fakat bu hal fazla devam etmedi. Şimdiye kadar bulunmuş olduğu bütün vazife ve muhitlerde kendisini her hususta çok sevdirmiş olan Aziz Ogan beklenmedik bir anda fânî dünyadan ayrıldı.

Osman SÜMER

Süsleme

Süsleme san'atında — esik Çiniler, oyalar, kumaşlar, kitap tezhipleri ve cildleri meydandadır — çok güzel buluşları olan hünerli bir milletiz. Ne imiş o tavan, minber vesaire tezyinatımız, oymacılığımız! Süslemeyi bilirmişiz, incelik gösterirmişiz. Bugün de aynı zarıflığı kadınlarımız el işlerinde göstermektedirler. Şimdi bizim pek kaba, zarafetsiz ve üslûpsuz olduğumuz bir süsleme şubesi varsa, o da beğendirmek maksadiyle şurada burada, meselâ Gülhane Parkı, Şemsi Paşa kıyısı, Taksim meydanında yaptığımız salkım saçak, gelişigüzel, bir zamanın mahalle kahvelerindeki renkli kâğıtları ve donanma gecelerinde mumlu fenerleri hatırlatan iptidai tenvirat şeklidir. Bir tele renkli veya renksiz ampuller dizerek, bunları sarkıtıp sütunlara gererek donanma yapmak artık nerede, kimin aklından geçiyor? Taksim meydanı yazık ki öyle süslenmiştir. Öyle süslenmeyeceğini Profesör Gökay bizden iyi bilir. Gözünden kaçmış da diyemeyeceğiz. Ama bu yere hiç yakışmayan o süsleme tenviratın asra uygun üslûba sokulmasını isteyeceğiz.

İstanbul özenti süsler beldesi olmamalıdır.

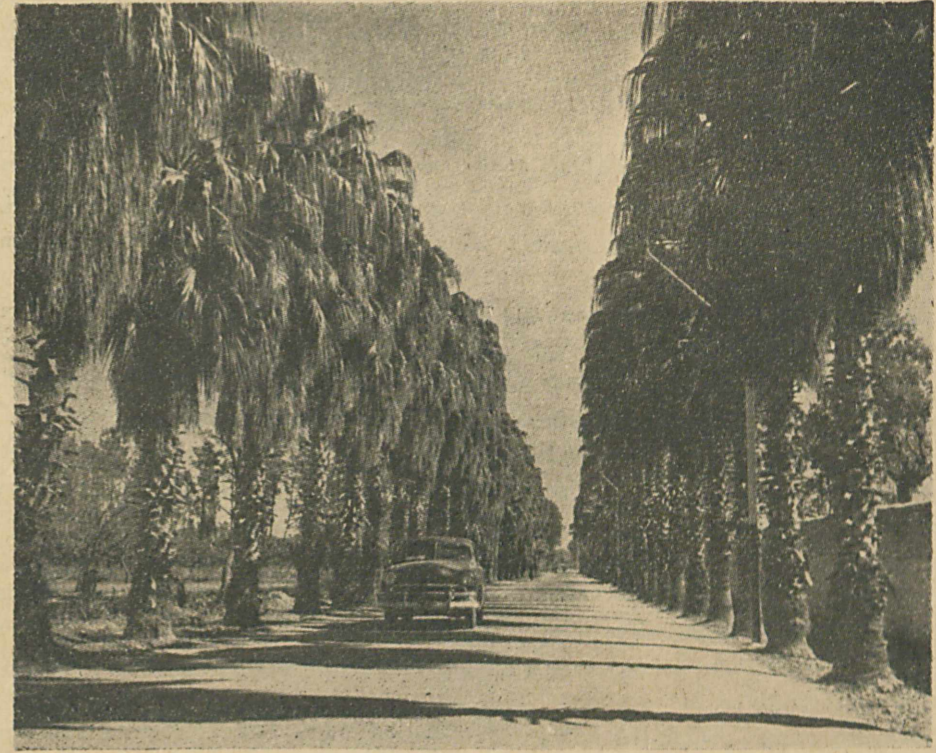
Refik Halid KARAY

Avrupada atlı turizm yapılabilir mi?

Avrupa memleketlerinde atlı turizm yapılabileceğini tetkik için 17 genç Amerikan kızı, kendi atları ile birlikte Fransaya gelmişlerdir.

Orly hava meydanında merasimle karşılanan bu güzel süvariler, Fransa, Almanya ve İtalya'yı gezmişlerdir.

İskenderun, futur Port Libre

İskenderun

Selon des renseignements puisés à Ankara aux sources les plus autorisées, le choix d'İskenderun comme futur port libre de Turquie serait chose faite.

C'est dans ce sens que va être incessamment préparé, dit-on, le projet de loi qui doit être présenté à la Grande Assemblée Nationale.

Il avait été question de créer la zone libre à İstanbul, dans la baie de Tuzla-Pendik ou à İzmir, à Alsancak ou à Çeşme, enfin à Mersin. Mais le port le plus propice semble être İskenderun, dont la situation géographique est unique dans tout le Proche Orient.

Les raisons qui auraient fait pencher la balance en faveur d'İskenderun sont multiples, mais on retient principalement sa proximité de la zone pétrolière, et l'existence d'un vaste port naturel au fond d'une baie particulièrement bien protégée.

On avance également les arguments suivants:

1 — Facilités qu'offrent les divers moyens de transports entre ce port et l'intérieur (routes, voie ferrées, voies maritimes, voies aériennes etc.);

2 — Possibilités d'organiser une zone aux alentours de la ville, pour y entreposer les marchandises en transit, et se livrer aux manipulations qu'elles nécessiteront;

3 — Situation favorable pour une zone industriel-

le franche, qui permettra la création de nombreuses fabriques;

4 — Facilités pour les opérations de chargement terrestre et maritime de toutes sortes de marchandises.

Il a été décidé, dans ce but, de fixer les limites des terrains qui seraient attribués à cette zone.

D'autre part, la commission interministérielle s'occupe de régler la question de l'entrée libre des personnes, qui auraient du travail, les formalités relatives aux passeports et les franchises d'impôts dont les habitants profiteraient. Ceux-ci n'auraient à solliciter aucun visa d'entrée, ni de sortie, mais devraient vivre dans ces limites.

Selon la future loi, les citoyens turcs ne pourraient s'installer dans cette zone qu'à la condition d'y occuper un emploi officiel ou d'y avoir un travail fixe.

Toutes les marchandises du pays pénétrant dans ladite zone seront considérées comme exportées.

Le personnel et les spécialistes étrangers qui travailleraient dans la zone libre, devront obtenir au préalable l'autorisation du ministère du Commerce.

La création d'une zone libre fournira l'occasion à des capitaux internationaux de financer toutes sortes d'entreprises totalement exonérées d'impôts et taxes, ce qui les rendra grandement rentables.

Il sera possible ainsi de produire à meilleur

compte ce qu'on importe aujourd'hui avec quelque difficulté.

Tous ces avantages assureront la naissance et le rapide développement, aux abords d'Iskenderun,

Citernes d'Istanbul

Parmi les places importantes d'Istanbul au point de vue archéologique, il serait intéressant de parler de ses anciennes citernes immenses.

Ces citernes, qui n'étaient en réalité que les réservoirs d'eau indispensables à la cité, avaient été faites à différentes époques du moyen-âge.

On peut répartir en deux groupes ces citernes: les citernes à ciel ouvert et les citernes fermées. Les citernes à ciel ouvert, semblables à des lacs, ne sont autres que d'énormes bassins, tandis que les citernes fermées sont recouvertes d'un toit supporté lui-même par des colonnes.

Considérons d'abord les citernes fermées.

A l'époque, c'est avec les crédits fournis par le gouvernement que furent construites les grandes citernes, tandis que les petites sont l'oeuvre des nobles.

Selon l'usage de l'époque, c'est dans le sous-sol de leur habitation que les riches particuliers se faisaient aménager des citernes de volumes différents. Si une partie de celles-ci est détruite par le temps, la plupart reste fort bien conservée. Certaines d'entre elles ont été mises à jour à la suite de constructions modernes.

L'objet de cette brève étude est de mettre un peu en lumière ces colossales et éternelles citernes.

De toutes les citernes fermées d'Istanbul, la plus vaste portant le nom fameux de «Yerebatan Sarayı» et de célébrité mondiale, se trouve à Sultan Ahmed, en face du musée de St. Sophie. Cette citerne, dont les cintres sont à 4 mètres de distance les uns des autres, est soutenue par 366 colonnes en marbre et mesure 140 mètres de long sur 70 mètres de large.

Les chapiteaux de ces colonnes sont de style corinthien surmontés du monogramme impérial. La colonne du milieu ciselée de haut en bas est sculptée de façon exquise. A cet égard, elle est très différente des autres colonnes.

L'eau de cette citerne arrivait de Yeşilköy, ou plus exactement à 15 km de là, de la région dite Halkalı, pour être répartie dans les palais de Byzance. Plus tard, elle s'alimenta directement de la forêt de Belgrade.

A l'origine la citerne était construite à ras du sol et entourée tout autour d'un portique. Avec le temps, la terre ayant cédé, et ayant recouvert la citerne, elle

d'une ville industrielle dont on peut prévoir le brillant avenir.

A cette occasion, il serait question d'élever la ville d'Iskenderun au rang de vilayet, en lui octroyant les prérogatives que cela comporte.

prit le nom de Yerebatan Saray, c.-à.-d. «Palais souterrain». Son intérieur contient toujours un certain niveau d'eau, ce qui permet de s'y promener en barque. Au fond, elle ressemble étrangement à une caverne, insidable comme une mer souterraine et laisse toujours aux visiteurs une impression mémorable.

Suivant les meilleures hypothèses, Yerebatan Saray a été édifié sous le règne de l'Empereur Justinien. Cependant, certains historiens l'attribuent à l'Empereur Constantin.

Une des plus fameuses parmi les citernes fermées c'est celle de «Philoxenes», dite «Binbirdirek», c.-à.-d. citerne des mille et une colonnes. Elle se trouve sur la route de Divanyolu, qui mène de Sultan Ahmed à Beyazit à gauche, à une distance approximative de 300 m. d'Aya Sofya. Quoique son nom indique mille et une colonnes, elle n'en a eu de tout temps que 212. Son étendue est de 60 à 50 mètres. Actuellement elle est à sec et pas ouverte au public.

A part les deux citernes mentionnées ci-haut, il y a encore d'autres citernes fermées relativement en assez bon état de conservation. Parmi celles-ci, la principale, c'est celle de Laleli, dite la citerne de Mireleon aux 64 colonnes, qui se trouve sous «Bodrum Cami», traduisez mosquée souterraine. Puis viennent la citerne de Pantecrator, avec ses trentesix colonnes sous «Zeyrek Cami», et finalement, à l'extrémité de l'ancien musée militaire, la citerne de Ste. Irène.

Les citernes à ciel ouvert sont aussi fort intéressantes, celles-ci étant très spacieuses, ne contiennent plus d'eau aujourd'hui.

Istanbul Yerebatan Sarayı
La Citerne de Yerebatan à Istanbul

Autrefois les ordures déversées graduellement ayant rendu ces terrains aptes à la culture, on les a dénommés «Çukur Bostanları», ce qui veut dire textuellement «Potagers Profonds». Jusqu'à ce jour, il y a trois grandes citernes qui soient bien conservées: A Edirnekapu, la citerne Asparis, derrière Fener, la citerne de Vonos et celle de Mokios à Koca Mustafa Paşa.

La citerne Asparis mesure 244 m. de long sur 85 m. de large. Afin de donner une idée plus précise des dimensions de cette citerne, les anciens historiens n'ont pas manqué de mentionner que des navires entiers pouvaient émerger à sa surface. Ces citernes-là contiennent de l'eau abondamment.

L'objet de ces citernes était d'assurer en cas de siège l'eau des conduites extérieures dans les fossés. Selon la conviction de quelques historiens modernes, le but de ces citernes est expliqué tout autrement. Parmi ces explications, on avance que c'étaient là des mesures préventives en cas de tremblement de terre, car, selon la croyance du temps, une grande nappe d'eau peut prévenir les dégâts. Selon d'autres, en cas

de siège, avoir assez d'eau en réserve pour subvenir aux besoins du peuple. D'après une autre interprétation, l'eau de ces citernes aurait servi à l'extinction d'incendies trop fréquents de l'époque.

A ce sujet il serait à propos de citer le fameux aqueduc de «Bozdoğan» à Fatih. Suffisamment long et haut, sa construction a été commencée par l'empereur Adrien, pour être achevée par l'empereur Valence dans la première moitié du quatrième siècle. Pour cette raison, le nom historique d'Aqueduc de Valence lui est resté. Au temps du moyen-âge, quoiqu'il ait subi, de la part des différents empereurs, plusieurs réparations, c'est au Sultan Mehmet le Conquérant que revient l'honneur de l'avoir réparé de façon essentielle.

Cet aqueduc a été réparé aussi de façon salutaire par le sultan Soliman le Magnifique (Soliman le Législateur). A la suite d'un violent tremblement de terre, une grande partie du côté se trouvant à Şehzade Cami s'était écroulée.

En dépit de toutes ces destructions, cet aqueduc constitue de nos jours un des spectacles les plus grandioses d'Istanbul.

Basile A. PHOTIADES

PERGAMUM

Seventy-three and a half miles from the beautiful seaport of Izmir are the remains of a city which once was one of the great medical centers of the ancient world. Pergamum is so old that its beginnings cannot even be guessed at with any accuracy. Xenophon wrote of it, telling how the Greeks took it from the Persians. Later the Persians tried to recapture it, but were defeated by Alexander the Great, who deposited one of his great treasures in the citadel when he moved on in his restless search for greater glories.

After his death in 301 B. C., Lysimachos became the city's ruler, but he, too was lured on by the promise of conquests, and he left the city in the care of one of his generals, Philetairos, who was destined on the death of his leader to be crowned king, and to establish a royal line which ruled the city for more than 150 years. Before long, the kingdom had spread as far as the foot of the Taurus Mountains, and by 197 B. C., the city had become noted for its artistic, cultural and scientific attainments. The Acropolis at the height of its glory must have been tremendously impressive even to those who came from farther to the west. Even today, from its ruins, the imaginative can conjure up in their minds the shadows of the beautiful palaces, the images of the crowds passing to and from on the paved roads, the hustle and din of the

marketplaces, the magnificent statue of Zeus, the tranquil temple of Athena, the scholars in the library bending over volumes, searching the mind-fruit of others, even as scholars today search these ruins, seeking clues to the past.

On the death of Attalos III, the city of Pergamum was bequeathed to the Romans, who continued to build and develop it. During this period the city reached its greatest development as a health center. People came from all over the civilized world of that period to visit the Aesculapium, Calinos, one of the greatest medical scholars of the Greco-Roman period worked here. He produced over five hundred books during his lifetime. Although the treatments included hot baths, sun cures and herbal treatments, it may be that one of the earlier forms of psychiatry dates from this place also, for records tell that «inspired dreams» were also used, though it is not quite clear whether they were the dreams of the patient or the healer.

The library, which consisted of 4 halls and a garden decorated with statues, was founded in 198 B. C. A scholar who recently visited the remains said that it must have been a beautiful plant, that even now one is impressed by the care with which it was designed, and that it seemed to have just about everything a modern library could want, — except that he never

was quite able to figure out where they kept their books.

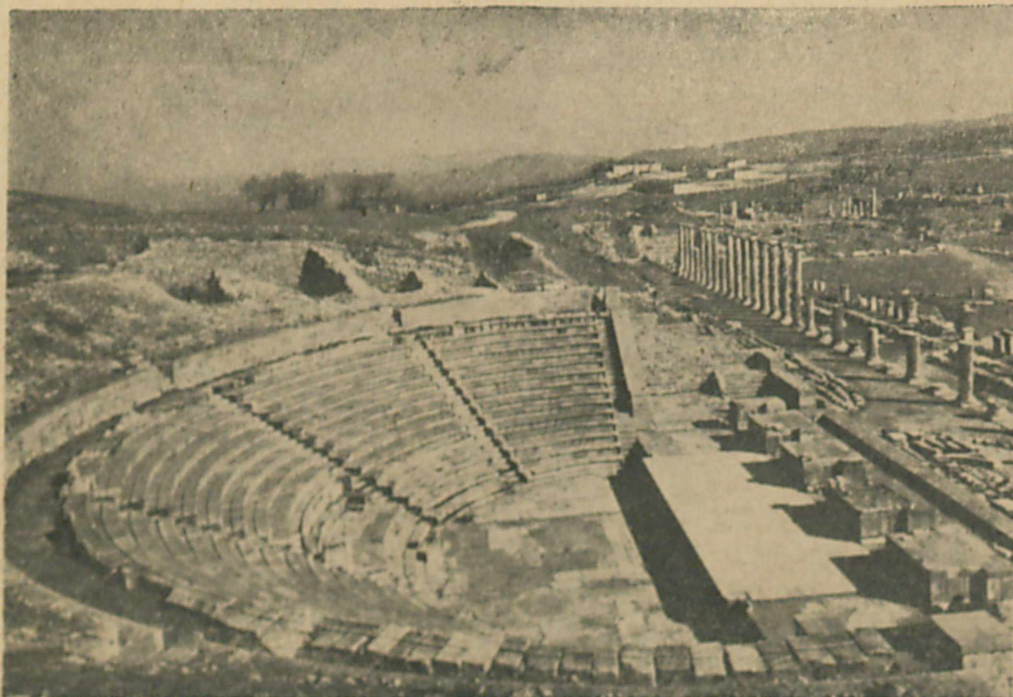
There must have been plenty of space for storage, for the library held over 200.000 books and pictures. The library grew so fast, and attracted so many men of learning and wisdom to it that the great library at Alexandria became jealous, and in an attempt at thought control, banned the exportation of papyrus. The workers in the library at Pergamum promptly experimented, and came up with the first use of parchment.

One of the most telling factors in the ability of the Romans to achieve and maintain a great empire was that their engineers were successful in bringing water to the lands they conquered, for even now the characteristic remains of Roman might.

The physical needs of the people of Pergamum were met not only by the medical facilities for those who were ill, but also by extensive gymnasium for those who wanted to keep well. The most perfect of the remains was the one for Young Men which is 350 by 298 feet, with a colonnaded court on all four sides, marble showers, a concert hall which seated 1,000, a shrine, a covered race track, and studios for painters and sculptors.

The theater on the Acropolis is a building 151 feet high and with a seating capacity of 15,000. A smaller theater, which seated only 5,000 people, may be found near the Library.

Autumn is a beautiful time to visit Pergamum.

Bergamada Askleion Tiyatrosu (tamirden sonra)
Amphithéâtre d'Askléion à Pergame

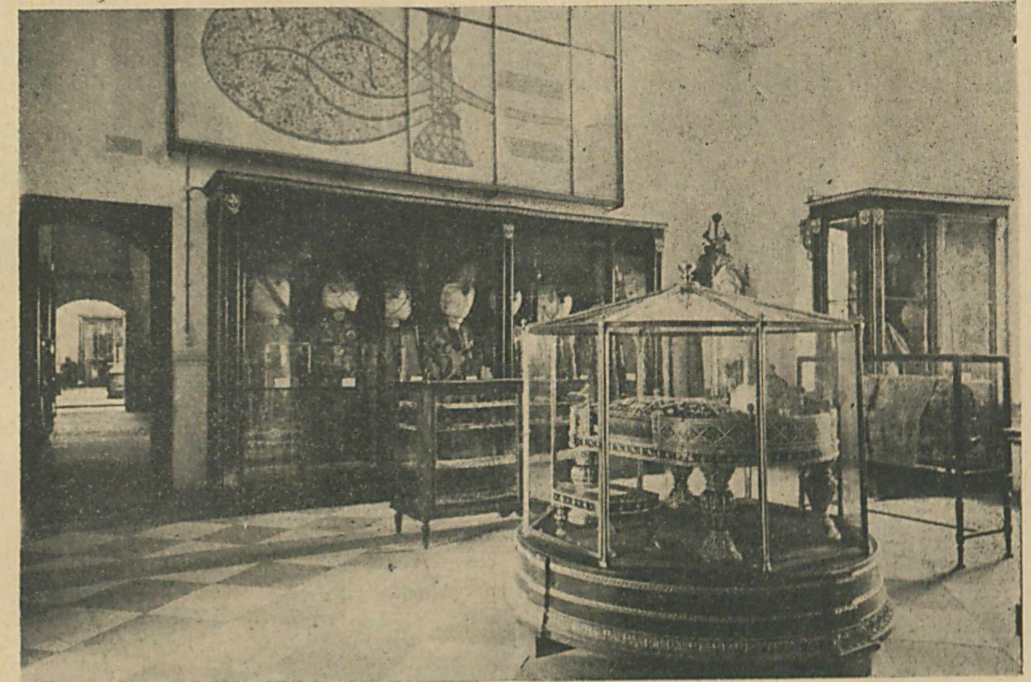
Buses leave the Central Garage near Basmahane in Izmir daily at 8 and 12 A. M. and 1 and 3 P. M., returning at 6:30, 7 and 8 A. M. and 1 P. M. The fare is 2 1/2 lira. Dolmuş trips are made, at 5 lira per person, or a taxi, which will take five people, may be hired for between 50 and 60 lira. Tourist agencies also arrange trips by bus, with charges of 10 to 15 lira per person. Special arrangements should be made for the ascent to the Acropolis with the bus or taxi driver.

For those who wish to spend longer than one day at the ruins, Bergama has several hotels. The Bergama Palas Hotel and Restaurant is especially recommended by the Turkish Tourist Department. Guides may be secured through the Archaeological Museum at Bergama, or through the Friends of Bergama Club. It is also possible to arrange to stay at the Museum Guest House.

But if you should by any chance drive your own car, take the time to stop at the Beauty Springs of Bergama, three miles out of town on the Izmir road. Trees, planted by the Town Council, shade the waters, and the spot is always open to visitors. If your foot should slip, and you should happen to fall into the Spring-fed pool, who knows but the ancient legend may still hold true. For poor Ponce de Leon was only half a hemisphere off; the Fountain of Youth was really not located in Florida at all, but in the sacred spring of Bergama.

Lucia BARBER

La Semaine Internationale des Musées

Topkapı Sarayı Müzesinden
Musée du Palais de Topkapu

Cet automne, où que vous soyez, quoi que vous fassiez, votre regard sera sans doute attiré par une affiche composée d'une audacieuse spirale noire sur un fond de bandes jaunes, rouges et bleues. C'est une sorte de drapeau international qui flottera aux quatre coins du monde pendant la deuxième semaine d'Octobre 1956, «Semaine des Musées», aboutissement de la campagne internationale patronnée par l'Unesco et reprise par les Etats membres.

Pour le chercheur, les musées représentent la matière même de ses travaux; pour le professeur et l'éducateur, l'auxiliaire qui concrétise et rend vivantes toutes les méthodes d'éducation; pour l'enfant, l'étincelle qui fera jaillir son premier étonnement, sa première curiosité. Pour l'homme de la rue, les musées ont une valeur que l'on oublie souvent, mais qui est peut-être la plus importante: Ils sont pour lui une source de plaisir et d'enchantement, la joie de la connaissance jointe à celle de la beauté, que lui offre le monde entier.

C'est pourquoi chaque pays, suivant ses ressources, va s'efforcer, pendant la «Semaine des Musées», d'élaborer un programme qui fera connaître ses propres richesses dans ce domaine. Même les pays qui ne disposent pas de grands moyens, diffuseront les affiches et dépliants de l'Unesco et organiseront un concours de dessins d'enfants dans le cadre d'une grande compétition internationale patronnée par

l'Unesco. Des conférences spéciales seront données à la radio.

On pourra évaluer l'importance des musées dans la vie nationale d'un pays, suivant le nombre de nouveaux musées et de nouvelles galeries qui seront créés au cours de la Semaine des Musées: Musée scolaire de sciences à Ceylan, nouveau musée des Sciences à Budapest, nouvelle section d'art et d'archéologie au Musée de Jérusalem, en Israël, musée pour enfants en Hongrie, deux nouveaux musées en Inde, l'un d'eux situé à l'endroit même où le futur Bouddha sentit naître sa vocation religieuse.

Plusieurs pays, dont la Grèce, le Japon et les Pays-Bas, publieront à cette occasion des guides et des catalogues, dont le besoin se fait grandement sentir; d'autres présenteront de nouvelles acquisitions. Aux Etats-Unis, par exemple, où plus de 200 musées participeront à la campagne, le Metropolitan Museum de New-York inaugurera sa nouvelle salle d'armures, tandis qu'en Italie, à Milan, au Musée Léonard de Vinci, sera créée une salle consacrée à Marconi et comprenant notamment des manuscrits et des instruments. D'autres pays enfin organisent des expositions diverses; au musée de La Paz, en Bolivie, aura lieu une présentation archéologique spéciale d'objets provenant du Pérou et du nord de l'Argentine; en Hongrie, une exposition Rembrandt est en cours; l'Irak, connaissant les besoins de sa population pay-

sanne et nomade, fera circuler une exposition itinérante d'antiquités sur le thème de «L'écriture».

Aux Etats-Unis, un certain nombre d'expositions mettent en valeur l'utilisation des musées au bénéfice de la communauté et de la compréhension internationale: le Cleveland Museum of Art a organisé une importante exposition intitulée «L'Art, langage universel»; le Canton Art Institute, dans l'Ohio, prépare des échanges de séries de dessins d'enfants avec le Mexique, le Japon, Israël et cinq pays d'Amérique du Sud. La Compagnie Hoover, ainsi qu'un antiquaire de Canton, un Centre de communauté juive et la section d'art

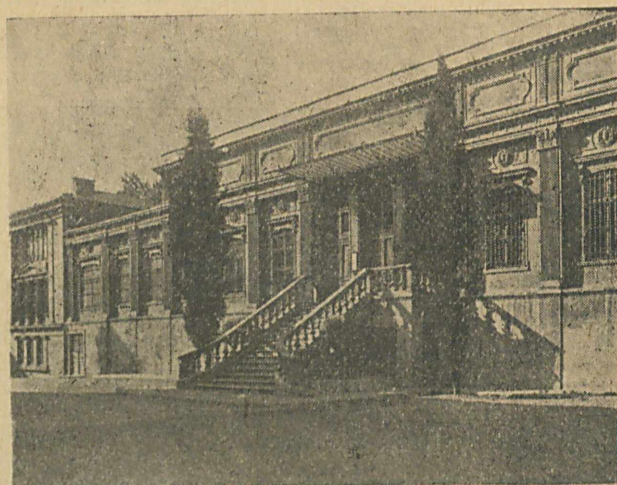

Istanbulda Fatih Müzesi (Fatih'in Çinili Köşkü)
Musée du Conquérant à Istanbul

du Musée panaméricain assument la responsabilité de ces échanges, démontrant la participation à la campagne d'organismes d'intérêts très différents.

De nombreux musées organisent des concerts. La France, la Pologne, en particulier, inaugureront la campagne avec la Cantate de Darius Milhaud, qui sera exécutée au Louvre, à Paris, et au Musée National de Varsovie, qui ouvrira pour la première fois ses portes depuis la guerre. A Paris, de nombreuses manifestations auront lieu au Louvre et à l'Hôtel de Lauzun, tandis qu'à Londres, une grande cérémonie d'ouverture de la campagne se déroulera à la National Gallery sous la présidence de la Reine-Mère Elizabeth.

Depuis quelques années déjà, le musée du Louvre

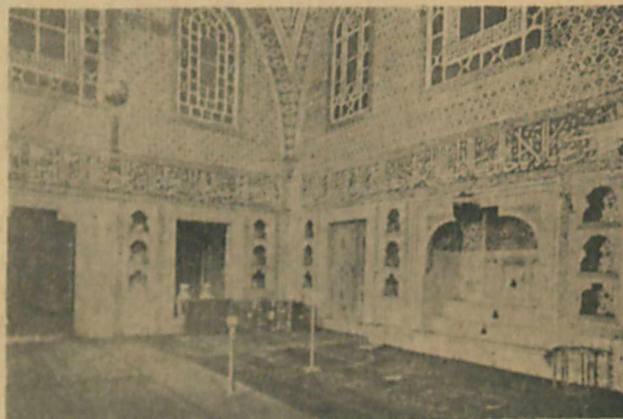
Istanbulda Eski Şark Eserleri Müzesi
Musée de l'Ancien Orient à Istanbul

organise les «visites illuminées» du vendredi soir, qui permettent d'apprécier ses oeuvres sous un angle nouveau. Nombre de musées suivent cet exemple et inaugurent la campagne par une visite nocturne: la Bolivie ouvrira et illuminera ses musées de huit heures du soir à minuit, de même que le Japon et le musée d'Arnhem, aux Pays-Bas.

Mais il importe surtout que les musées sachent attirer le public. Certains d'entre eux — en Grèce, en Israël et au Japon — ont institué l'entrée gratuite pendant la durée de la campagne. Aux Etats-Unis, les vitrines des magasins seront aussi utilisées. En certains endroits, ce sont les écoliers qui iront visiter les expositions; dans d'autres, ce sont les expositions qui viendront aux écoliers.

Pendant la deuxième semaine d'Octobre, l'affiche à la spirale sera présente partout. Elle représentera, pour chaque passant, une richesse nouvelle dans sa vie. Il a peut-être refusée jusqu'ici, peut-être négligée. Désormais, il en fera son profit.

Bertha GASTER

Topkapı Sarayından
Musée du Palais de Topkapı

Un nouveau Musée sera ouvert à Istanbul

Le directeur du Musée de Topkapı M. Halûk Şehsuvaroğlu a bien voulu nous donner quelques détails sur les travaux de restauration de Roumelihisar actuellement près d'être terminés:

— La restauration de la forteresse de Roumelihisar a commencé il y a deux ans, déclara-t-il et l'année dernière, le ministère de l'Education Nationale y a dépensé déjà 600.000 livres.

«Avec cette somme, les tours de Halil Paşa et de Fatih furent réparées, ainsi que la partie des remparts s'avançant vers la tour de Zaganos Paşa.

«Au cours de cette année, les parties des murailles entourant la tour de Fatih seront remises à neuf. On installera un ascenseur dans la tour de Halil Paşa et un joli casino sera aménagé sur sa terrasse supérieure.

«Nous comptons installer une bibliothèque dans l'une des deux tours, avec des ouvrages du XVème siècle, c'est-à-dire l'époque du Conquérant.

«Lorsque les travaux de restauration seront terminés, nous nous attellerons à la création du «Musée de la forteresse», et des préparatifs sont déjà effectués dans ce but.

«Pour les travaux de restauration et ceux qui concernent le Musée, la somme de 500.000 livres environ a été réservée pour 1956. Ainsi, il sera dépensé, en tout, pour ces travaux environ 1.100.000 livres.»

Nous avons demandé à cette occasion à M. Halûk Şehsuvaroğlu, quand toutes les parties du Musée de Topkapı seraient ouvertes au public:

— La section dite du «Harem» est très délabrée, nous a-t-il répondu, et il convient d'examiner à fond beaucoup de ses parties, mais les sections en bon état ont déjà été aménagées.

«On a commencé les travaux de restauration de la partie du harem du Sultan Osman III. Au cours des années qui viennent, on va procéder aux restaurations devant être opérées.

«J'espère qu'une grande partie du vieux harem pourra être ainsi ouverte au public au cours de l'année prochaine.»

Le directeur a eu l'amabilité de nous faire apporter les dossiers du Musée, pour nous documenter et nous révéla:

— Le nombre de visiteurs du Vieux Sérail augmente d'année en année. Par exemple, au cours de l'année 1950, on n'a vendu que 24.355 billets d'entrée, mais, en 1952, ce chiffre passa à 100.372 et en 1954 à 107.951. Enfin au cours de l'année dernière, (1955), le nombre de visiteurs et de touristes a atteint 150.091 personnes.

M. Şehsuvaroğlu, nous parla aussi de la prochaine Semaine Internationale des Musées, qui se déroulera entre les 9 et 16 juillet 1957, suivant la décision prise au cours du dernier Congrès des Musées Internationaux.

«Dans ce but, précisa-t-il, nous sommes en train d'aménager au rez-de-chaussée du Çiniliköşk, une exposition des peintres turcs et internationaux, qui ont brossé des tableaux d'Istanbul à diverses époques.»

Le directeur général des Musées va publier un livre sur les Musées de Turquie, et les guides des musées, qui sont épuisés, seront à cette occasion réimprimés dont celui de M. Sami Boyer, ancien directeur du musée de Sainte Sophie.

De même, l'ancien musée ethnographique d'Ankara ouvrira ses portes ces jours-ci et de nombreuses conférences seront données dans les écoles.

Le Prince et la Princesse Alliati de Montereale à Istanbul

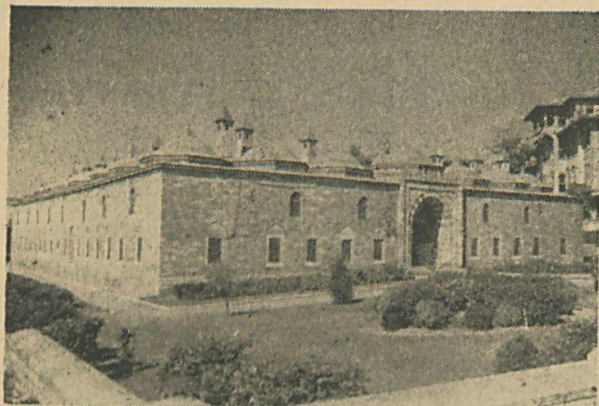
Le prince Gianfranco Alliati di Montereale et sa charmante épouse, retour d'un grand voyage qu'ils avaient entrepris à travers l'Asie et l'Extrême-Orient, sont venus rester trois jours à Istanbul, où ils furent les hôtes de notre président R. S. Atabinen. Le prince Alliati de Montereale, Président de l'Académie méditerranéenne, est le promoteur d'une grande union culturelle et sociale de tous les peuples de la Méditerranée, parmi lesquels il attache une importance toute spéciale au rôle séculaire des Turcs pour la défense de la civilisation européenne. On sait que, malgré l'appel des Croisés et de Saint-Louis, les Turcs seldjoukides, puis les Turcs ottomans, empêchèrent à deux reprises la descente des hordes mongoles sur les bords orientaux de la Méditerranée. De même qu'à six reprises, les mêmes Turcs barrèrent le chemin de la Méditerranée aux Russes, et c'est en vue de consolider ce barrage que l'île de Chypre fut cédée conditionnellement à l'Angleterre en 1878.

L'oeuvre du prince Alliati est de nature apolitique, et elle ne vise qu'à développer les efforts de compréhension mutuelle des peuples de la Méditerranée.

Le prince de Montereale est originaire de la Sicile, contrée de la Méditerranée où s'est produite une collaboration des civilisations italienne et musulmane, sous Frédéric II Hohenstauffen, au Moyen âge. C'est cette atmosphère culturelle que le député italien aurait l'ambition de faire revivre avec la collaboration des Turcs. L'Académie de la Méditerranée qui compte plus de 14 membres en Turquie, prépare un cycle de conférences sous l'égide du gouvernement italien.

Vie Assemblée Générale de la Société Européenne de Culture

Venise, 30 septembre - 3 octobre 1956

Istanbulda Beyazit Medreselerinden Belediye Müzesi
Bibliothèque Municipale d'Istanbul

La Vie Assemblée générale ordinaire de la Société Européenne de Culture s'est réunie à Venise du 30 septembre au 3 octobre 1956.

L'Assemblée a pris connaissance du rapport du Secrétaire général, M. Umberto Campagnolo, sur l'importance de la culture dans l'évolution de la crise mondiale, des communications présentées par M. Cecil Sprigge, sur «Le rôle des hommes de culture dans le Risorgimento», par MM. Claude Roy, Jean-Jacques Mayoux et Jean Amrouche sur «Culture et Colonialisme», enfin par M. Ilya Ehrenbourg sur «Certains aspects de la culture en U.R.S.S.». L'examen du rapport et des communications a donné lieu à des débats animés, en conclusion desquels, en sa dernière séance, tenue en l'Aula Magna de l'Université de Padoue, l'Assemblée a adopté à l'unanimité la déclaration suivante:

La culture ne se borne pas à la capitalisation, à la conservation et à la transmission d'un patrimoine de valeurs traditionnelles, si précieuses soient-elles; elle consiste essentiellement dans le processus créateur de valeurs nouvelles. La culture n'est pas l'apanage de minorités privilégiées, mais le bien indivis et l'oeuvre commune qui résulte de l'effort de tous et de chacun pour exprimer et inscrire dans les faits les aspirations et les besoins profonds de tous les hommes; et toute entrave, de quelque nature qu'elle soit, opposée au droit des peuples à s'émanciper et à développer librement leur propre culture constitue un danger pour le développement de la civilisation universelle.

En conséquence, la Société Européenne de Culture lance un appel aux hommes de culture de tous les

pays et leur demande de prendre plus clairement conscience de leur solidarité et de leurs responsabilités politiques et sociales. Elle leur demande de redoubler de vigilance et d'efforts pour établir par un dialogue ouvert et confiant, une coopération de plus en plus étroite entre tous les peuples.

Divers avantages sont attendus de la construction d'un pont frontière entre la Grèce et la Turquie

Le mauvais état de la section de la route dans la Grèce du Nord a été un obstacle majeur aux communications terrestres entre l'Europe et le Proche Orient. Les programmes de construction routières en cours en Grèce et en Turquie amélioreront bientôt quelques-uns des plus mauvais tronçons.

Les travaux d'exécution d'un nouveau pont frontalier entre la Grèce et la Turquie seront bientôt achevés. Sur territoire turc, des routes modernes seront construites permettant de gagner Istanbul avec une réduction de la durée du parcours de plusieurs heures.

Le nouveau pont apportera des avantages supplémentaires aux fermes rizicoles situées sur territoire turc. Une quantité notable de riz est produite ici et l'importance des récoltes varie suivant le niveau des deux rivières qui confluent juste en amont d'Ipsala. Quelquefois, des inondations se produisent qui entraînent une perte de la récolte.

Les travaux de canalisation des deux rivières, effectués en vue de protéger le pont (800 m) contre les crues, ont été complétés par des travaux de drainage et d'irrigation pour l'ensemble de la région, qui ont conduit à un accroissement de la récolte de riz de 30,000 à 300,000 tonnes. Cette dernière production suffit à la Turquie entière.

Ipsala est un village à habitations dispersées et l'ensemble de la récolte est actuellement transporté à Istanbul pour les travaux de préparation du riz. Il est prévu que d'ici 8 ans des usines de traitement de riz seront créées, ainsi que d'autres industries, et que la région d'Ipsala deviendra l'une des plus prospères de la Turquie.

La Découverte de la statue d'Artemis à Ephèse

Une très intéressante nouvelle, qui réjouira les archéologues, nous est parvenue d'Izmir.

Au cours des fouilles poursuivies par l'Institut d'Archéologie autrichien, dans les parages de l'hôtel de ville d'Ephèse, sur la route montant à Kapulu Dag, une magnifique statue d'Artémis vient d'être découverte.

Le correspondant de notre confrère le «Cumhuriyet» à Izmir M. Ataker s'est rendu immédiatement sur les lieux et câble à son journal que cette statue en marbre rosé, haute de 1 mètre 25, est de toute beauté.

Cette statue serait incomparablement plus belle que celle découverte au cours de fouilles d'avant-guerre par le British Museum et se trouvant actuellement à Londres.

On sait que le temple de la déesse à Ephèse était un chef-d'oeuvre de l'architecture antique. Les meilleurs peintres et sculpteurs y avaient contribué.

Mais les archéologues pensaient que la ville antique possédait encore beaucoup d'autres temples dédiés à la déesse au sommet du Mont Coressus.

La statue découverte tout dernièrement devait en faire partie et c'est au cours de la destruction au VIIème siècle avant J. C. d'Ephèse par les Kimmers, qu'elle a dû être enfouie sous terre.

Les savants, à la recherche de l'emplacement de l'Artémision, découvrirent ce temple en 1869. L'ingénieur J. T. Wood et D. G. Gogarth en furent les artisans. Mais, depuis, on ne découvrit presque rien ayant rapport à la déesse.

Les grandes pièces architecturales provenant du temple d'Artémis se trouvent actuellement au British Museum, tandis que les objets de valeur, telles que les offrandes d'or, d'ivoire, etc. sont conservées au Musée d'Archéologie d'Istanbul.

Les historiens disent de ce temple qu'il fut un des plus fameux monuments de l'antiquité, et qu'il n'est guère possible d'en préciser la date de construction.

La nouvelle découverte, à plusieurs kilomètres du fameux temple, sur les contreforts du Mont Coressus, pousse tous ceux qui connaissent les ruines d'Ephèse à se poser les questions suivantes:

— Sommes-nous à la veille de la découverte d'un nouveau temple, construit après la destruction du premier par le fou Erostrate?

— Cette statue aurait-elle été rapportée?

Les journalistes sont allés interroger le Prof. Franz Miltner, directeur de l'Institut archéologique de Vienne:

— La statue découverte serait-elle au point de vue valeur archéologique de l'importance du tombeau d'Alexandre ou de la Vénus de Milo?

— Je le crois fermement, répondit le professeur.

— N'a-t-on pas découvert à Ephèse, des vestiges de valeur égale jusqu'à présent?

— Non. C'est, pourrait-on dire, la statue la plus précieuse qu'on ait retirée des fouilles entreprises dans cette région. Il est dommage que les bras manquent; mais heureusement, l'un de ces bras a été retrouvé; quant à l'autre, nous espérons le découvrir dans les mêmes parages.

La statue devait se trouver au palais de la ville.

— A quelle époque remonte-t-elle?

— Nous la situons au IIème siècle après J. C.

Pour la transporter, on a fait venir un char à roues caoutchoutées, dans lequel les ouvriers mirent de la paille pour rendre moins dangereux les cahots.

Accompagné des archéologues, le char se mit en route vers le musée d'Ephèse, où elle fut remise au conservateur et placée dans la grande salle.

Tandis que ce transport s'effectuait, les ouvriers reprénaient avec entrain leur travail, espérant que d'autres trouvailles sensationnelles suivront.

ALEN DAR

La Restauration de la basilique de Saint Jean à Ephèse

Le mois dernier, quelques Américains venus à Izmir et après avoir visité Ephèse, rendirent visite au vali M. Kémal Hadimli. En tête se trouvait M. Quatman, président du Conseil d'Administration de la Société d'Electricité et Trains d'Ohio, qui est un millionnaire connu en USA.

M. Quatman déclara que l'Association constituée en Amérique pour la restauration de la basilique de St. Jean à Ephèse était déjà prête à verser les fonds nécessaires pour les travaux et demandait au Vali quel était le montant demandé, afin de les commencer immédiatement.

Quoique les projets définitifs de cette restauration et les devis exactes n'aient pas encore été élaborés, sur base de l'avant-projet et afin de ne rien retarder, le Vali Kémal Hadimli déclara qu'une première somme de 300.000 dollars était nécessaire.

Les Américains promirent que ce montant serait envoyé à Izmir pour commencer les travaux, aussitôt leur retour en Amérique.

Il existe, d'autre part, on le sait, aux environs une «hagiasma» de deux sources bénies et les pèlerins attribuent une vertue curative spéciale à l'eau jaillissant près de la tombe.

Maintenant qu'on va commencer la restauration de la basilique, il est intéressant de rappeler que ce monument construit par Justinien et son épouse Théodora, était plus grand que Sainte Sophie d'Istanbul. Sa reconstruction demandera des millions de dollars tout d'abord pour déblayer les colonnes et blocs de marbres dispersés après l'éboulement.

La basilique de Saint-Jean à Ephèse représente, pour les Chrétiens, un important symbole, car, selon l'historien Prokop, c'est là que fut écrit l'Evangile.

Il est d'ailleurs historiquement prouvé que l'apôtre Saint Jean a vécu à Ephèse et qu'il y est aussi mort.

Ce sont les documents dits «documents de Saint Jean» et le témoignage de Polykrates, évêque éphésien, qui relatent que la tombe du Saint se trouve à Ephèse et qu'elle a été vénérée pendant des siècles.

Les plus anciennes sources littéraires désignent l'apôtre comme rédacteur du quatorzième Evangile, qu'il aurait écrit lui-même sur les hauteurs de la colline du château, où s'élevait une église commémora-

tive avec une abside mentionnée par Grégoire de Tours.

La tombe de Saint Jean, ainsi que la magnifique basilique qui dressait sa voûte au-dessus, étaient renommées dans tout le monde chrétien.

Les membres du Conseil Oecuménique qui se tint en 431, ont prié dans cette basilique et, d'après Prokop, cette église, malgré ses dimensions déjà assez grandes, était considéré comme pourtant trop petite.

Un péristyle magnifique de 110 mètres, entouré de colonnes, fut découvert lors des fouilles et s'étendait jusqu'à la pente de la colline d'Ayasolouk.

Six voutes immenses et cinq petites voûtes couvraient l'église qui avait par ailleurs deux étages. Quatre pilastres supportaient la partie centrale avec la voûte principale. Sa reconstruction serait plus facile aujourd'hui que l'on possède des moyens ultra-modernes.

C'est dans les fondations, au dessous du plancher couvert de mosaïques, que l'on a découvert les sépultures.

Saint Jean, d'après ses lettres et son Apocalypse, était un adversaire acharné du paganisme et sa tombe dominait le tout proche temple de Diane.

A. D.

S. E. M. Colombo de passage par Istanbul

S. E. M. Colombo, ministre de l'Agriculture et des Forêts italien, venu en Turquie prendre contact avec le ministre de l'agriculture turc, après avoir visité les grands centres agricoles de notre pays, est arrivé à Istanbul, où il s'est entretenu pendant une heure avec M. Adnan Menderes.

Questionné à ce sujet, le ministre Colombo nous a dit l'impression que lui a causée notre Premier ministre: homme d'Etat tout à fait de premier plan et moderne.

M. Colombo a 35 ans. C'est un des plus jeunes hommes politiques de la République italienne avec le ministre des Finances, M. Andreotti, qui a environ son âge.

Brun, de taille moyenne, mince, le regard doux, le jeune et dynamique ministre italien a vivement impressionné par son verbe et sa manière de voir, les personnes qui l'ont approché et qui se sont dit qu'avec de nouveaux éléments de cette composition psychologique, l'Europe ne peut être considérée perdue, diminuée comme elle l'est, écrasée comme elle l'est entre l'Amérique et le bloc soviéto-communiste.

Le même jour, au soir, a eu lieu au Palazzo Ve-

nezia un dîner de 32 couverts en l'honneur du ministre de l'agriculture et de sa suite, dîner auquel étaient présents aussi S.E. le Délégué Apostolique Mgr. Giacomo Testa et le sous-secrétaire d'Etat à l'Agriculture M. Sergut.

L'ambassadrice, comtesse Luca Pietromarchi, a servi le repas à la lumière des chandelles posées sur une table fleurie où les reflets de la lumière se posaient sur les Beykos bleus donnant à sa table un cachet d'élégance particulière.

Les discours échangés à la fin du repas furent émaillés de poésie et de finesse. Ainsi l'ambassadeur a-t-il appris à ses hôtes que le cerisier fut apporté dans la Péninsule par Lucullus. Puis, le jeune ministre affirma, en substance, que c'est la loyauté et le dévouement envers le pays où l'on vit qui fait grande la patrie lointaine.

Suivant M. Pentinaca, la Turquie sera le grenier de l'Europe de demain. Réalisant ses immenses richesses du sol et du sous-sol, il voit la Turquie comme un pays des plus prospères et des plus opulents des prochaines années.

A. L.

Leyla Gençer en Amérique

Un journal du soir a publié des détails intéressants sur l'arrivée de la grande artiste de l'Opéra National d'Ankara Mme Leyla Gençer, qui a été engagée, pour six semaines, par l'Opéra de San Francisco. Elle chantera ensuite au Metropolitan Opera de New York, ce qui est un événement artistique considérable.

«Il y avait grande foule à l'aéroport de La Guardia à l'arrivée de l'avion de la PAA, écrit l'auteur de l'article et nous revîmes Leyla Gençer assaillie par les journalistes à sa descente d'avion.

«Accompagnée de son manager M. Faruk Fenik, elle portait un tailleur gris clair et un chapeau blanc. On lui offre des fleurs, on l'acclame.

«La soprano répond aux journalistes, mais on la voit très émue par cette réception inattendue. On la fête comme une petite reine.

«La raison de cette curiosité est naturelle. Une partie de public américain croit encore que la femme turque est voilée et vit au harem; il est heureux de recevoir une grande artiste sur les scènes de ses plus grands théâtres.

«Les journaux américains annonçaient l'arrivée de la grande artiste turque depuis deux semaines.

«On dirige Leyla vers le bureau d'immigration où se trouve un salon de presse. C'est là que les journalistes interviewent les plus grandes personnalités étrangères débarquant aux USA. Et c'est une pluie de questions les plus saugrenues qui commence.

«Mme. Gençer qui parle le français et l'italien à la perfection, ne connaît que superficiellement l'anglais. Elle nous appelle à son aide et nous charge de répondre aux questions.

«Par exemple, on lui demande ses impressions sur l'Amérique.

— Je ne peux en avoir, puis que je viens de débarquer sur le sol américain.

«Un de nos camarades, Cemil Erk, connaissant la presse d'Outre-Atlantique, répond pour elle. Mais Leyla se ressaisit et déclare en français.

— Naturellement, c'est pour moi le plus grand bonheur de venir en Amérique. Et elle parla ensuite de ses débuts et succès sur les scènes d'Europe.

— Avez vous de la chance pour être engagée par le Metropolitan Opéra?

— Oui, dit-elle, mais elle ne s'étend pas sur ses engagements et Leyla se tourne vers nous et nous déclare en turc:

— J'ai en effet reçu des offres du Metropolitan Opéra, mais préfère ne pas en parler, car je dois chanter d'abord à celui de San Francisco.

Les journalistes américains, souhaitent bon succès et déclarèrent que le public sera heureux d'entendre la soprano d'Ankara.

Des centaines de photos sont tirées et nous arrivons avec peine à dégager l'artiste de ce siège en règle des photographes. Nous l'entraînons dans une voiture qui nous mène vers un grand hôtel de Manhattan, où elle logera.

M. Cemil Erk nous invite tous à l'Athletic Club. Mais Leyla se sent un peu fatiguée de toutes les émotions de la journée. Malgré cela, elle accepte l'invitation.

Le lendemain tous les journaux publient la photo de Leyla Gençer en première page.

Au cours de cette soirée M. Cemil Erk présenta la grande artiste à presque toutes les personnalités les plus connues du monde artistique de New York.

Il y avait un nombre d'Américains venus de San Francisco pour la connaître, qui la fêtèrent au cours de cette soirée. Leyla Gençer fut tellement entourée ce soir qu'elle perdit sa cape en vision.

Le lendemain, tandis qu'elle prenait l'avion de San Francisco, nous la rassurâmes sur le sort de sa fourrure, car rien ne se perd à l'Athletic Club.

Les Autos en circulation enregistrées en Turquie

Il y aurait en circulation, à Istanbul et en province, 75 marques d'autos, et ces voitures seraient réparties en sept catégories, afin d'établir une proportion raisonnable quant à la taxe qui serait instaurée.

En dehors des listes déjà dressées, il est en train d'en être établie une seconde liste de stations-wagons, et avant d'être soumise à la Grande Assemblée Nationale, elle serait présentée d'abord au ministère du Commerce, qui étudiera à son tour les conclusions de la Commission.

On n'a pu encore prévoir, quel sera le total de l'impôt projeté et le chiffre de 150 millions annoncé dans la presse semble exagéré.

D'autre part, les statistiques établies nous apprennent qu'à l'heure actuelle il y aurait 30.712 voitures en circulation dans tout le pays, dont 20.204 autos particulières et 2.309 autos à plaques officielles relevant des différents départements de l'Etat. Le nombre de taxis s'élève à 10.508 seulement.

Les voitures militaires ne font pas partie de cette énumération.

Les Lignes de la Banlieue

La Municipalité d'Istanbul, fortement épaulée par le gouvernement, songe assumer les communications maritimes de la ville et de sa banlieue.

La Denizcilik Bankası serait disposée à lui céder toute sa flottille, sauf les bateaux effectuant le service de Yalova et du golfe d'Izmit. Ceux des îles resteraient-ils à l'administration actuelle? Cette question sera discutée.

Il est intéressant de connaître les effectifs de cette flotte, et la situation des nombreux bateaux de l'Exploitation.

Une partie des bateaux utilisés a pourtant atteint l'âge limite et le nombre des voyageurs ne fait qu'augmenter.

L'exploitation actuelle de la Denizcilik Bankası est assurée par d'anciens bateaux des ex-administrations de l'Akay, du Şirket-i Hayriye et de la Société de la Corne d'Or.

Voici la composition actuelle de cette flotte, y compris les bateaux désaffectés à cause de leur vétusté, et ceux envoyés à l'arsenal pour une réfection complète:

	Nombre	Tonnage
Bateaux du Bosphore	32	8.408
Bateaux des Îles	24	14.811
Bateaux de la Corne d'Or	10	1.681
Bateaux du Golfe d'Izmit	2	255
Ferry-boats	12	4.606
Total:	80	29.761

Sans compter les ferry-boats, les bateaux desservant les lignes de la banlieue sont anciens, saufs 12 nouveaux, dont 6 construits en Hollande en 1946 et 3 petits «motorlu», auxquels il y a lieu d'ajouter les 3 bateaux de luxe du type «Bahçe».

Dans cette catégorie, il y a lieu de compter 2 petits bateaux à moteur type «Emirgân», 2 autobus de mer, et les deux types «Çengelköy» et «Bostancı», construits aux chantiers d'Istinyâ. De cette manière, le chiffre de 80 sera maintenu.

Les unités de la Denizcilik Bankası peuvent se répartir de la façon suivante, en tenant compte de leur âge:

Moins d'un an	6
Entre 1 et 20 ans	16
Entre 21 et 40 ans	31
Plus de 41 ans	17
Bateaux en service	70

Les bateaux de 40 ans font partie du «legs» du Şirket-i-Hayriye. Il s'agit des navires à une hélice No. 47 (Tarzinevin) et No. 48 (Dilnişin) de même âge que le bateau à aubes «Neveser» du Idarei Mahsusa, actuellement en démolition. (50 ans de service). Les deux bateaux à aubes, le «Bagdad» et le «Basra», dont le second a été démolé, avaient 52 ans de service, tandis que le premier fut utilisé avec le «Halep», pour la construction d'un ferry-boats à aubes; les petits bateaux No. 51 (Süreyya) et No. 52 (Sihap) ainsi que le 53 nommé «İnşirah» et le 54 «İnbisat» (incendié) avaient 51 ans de service.

Le No. 57 (Tarabya) a 49 ans et son prototype le «Nimet» 64 ans de service; c'est le plus vieux de la série.

Les premiers bateaux à double hélice achetés par le Şirket sont les No. 59 (Kamer) et No. 60 (Rağbet): 44 ans, le No 64 (Küçüksu), le No. 65 (Sarayburnu) et le No. 66 (Boğaziçi) ont tous les trois 46 ans de service. Ils avaient commencée à desservir le Bosphore peu après la proclamation de la Constitution.

Les membres du Conseil Municipal veulent qu'au cas où cette flotte passerait à la Municipalité, un des arsenaux de la Denizcilik Bankası de la Corne d'Or, soit transféré au Belediye pour les réparations à effectuer sur les bateaux.

La question sera discutée prochainement.

Les constructions routières

Au cours de l'année courante de nouvelles routes d'une longueur de 1430 kms. ont été ouvertes à la circulation, sans compter 714 kms. de nouvelles routes secondaires.

En relation avec l'aménagement des routes, on poursuit activement la construction de 330 ponts d'une longueur d'environ 17 klms.

La Fondation Florence Nightingale

Le Conseil d'Administration de la Fondation Florence Nightingale a tenu une réunion spéciale, pour passer en revue les derniers préparatifs de l'hôpital à 100 lits et du Collège des infirmières dont la construction avait été décidée en notre ville.

M. Jacques Tarbé de Saint-Hardouin est mort à Paris

M. Jacques Tarbé de Saint-Hardouin, ancien ambassadeur de France à Ankara, est mort le 26 Septembre dernier dans une clinique de Paris, après une courte maladie.

M. de Saint-Hardouin aimait particulièrement la Turquie, où il vint en poste, par trois fois, comme secrétaire d'ambassade, comme délégué du général de Gaulle, puis comme ambassadeur, et où il a laissé le plus durable souvenir.

Une messe a été dite pour le repos de son âme, dimanche, 30 septembre, à 11 heures, à la chapelle de l'ambassade de France, à Beyoglou, en présence de Son Excellence l'ambassadeur de France, de Madame Jean-Paul Garnier, et de tous les membres de l'ambassade et du consulat général.

Le Touring et Automobile Club de Turquie adresse ses condoléances les plus respectueuses à Madame de Saint-Hardouin, ainsi qu'au père et à la mère de Monsieur l'Ambassadeur et s'associe étroitement au deuil qui les frappe.

★

Nous publions ci-dessous une notice biographique de celui qui fut ici un grand ambassadeur de France.

Né le 5 décembre 1899, licencié des lettres et en droit, diplômé de l'Ecole des Sciences politiques, il devint attaché d'ambassade le 2 juin 1921. Il occupa ensuite successivement les fonctions suivantes: premier secrétaire à Ankara, 1er décembre 1930; premier secrétaire à Berlin, 16 septembre 1933; secrétaire de 1ère classe, 16 novembre 1935; chef de division, 1er février 1938, chargé des fonctions de conseiller à Berlin, 1er mai 1939; chargé de mission à Luxembourg, septembre 1939 - février 1940; à l'ambassade de France à Berne (chef des services d'information, mars 1940); conseiller d'ambassade de 1ère classe, 26 août 1940; chargé de mission auprès de la délégation française à la commission d'armistice de Wiesbaden, 1er janvier 1941; chargé de mission auprès du général Weygand, délégué général du gouvernement en Afrique française, 25 juin 1941; secrétaire aux Relations extérieures du Haut-Commissariat à Alger, décembre 1942; ministre plénipotentiaire de 2ème classe, 1er janvier 1943; délégué du Comité français de la Libération nationale à Ankara, 1er août 1943; conseiller politique auprès du commandant en chef français en Allemagne avec rang et prérogatives d'ambassadeur, 20 juin-juillet 1945; ministre plénipotentiaire de 1ère classe, 10 août 1945; délégué au commissariat des Affaires allemandes et autrichiennes, 1er avril 1946.

Elevé à la dignité d'ambassadeur de France, le 2 août 1949, M. de Saint-Hardouin a représenté la France auprès de la Commission consultative pour les réfugiés et les travaux de Palestine, 14 avril 1950. Il fut nommé ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire à Ankara le 12 février 1952.

Après son départ de Turquie, M. de Saint-Hardouin avait été nommé conseiller diplomatique du gouvernement français.

M. de Saint-Hardouin était décoré de la Croix de Guerre et était Commandeur de la Légion d'honneur.

Le voyage extraordinaire d'un jeune homme

Parti de Valenciennes, au cours de l'été 1954, à scooter, avec l'intention de passer un mois de vacances en Yougoslavie, Michel Brunelat, 29 ans, est rentré en France, via les Etats-Unis. Il est arrivé au Havre, à bord de l'«Ile-de-France», après un périple de 50.000 kilomètres sur son scooter à travers trois continents.

Emporté par son goût des voyages, Michel Brunelat a, en effet, visité la Grèce, la Turquie, Israël, l'Irak, Bagdad, le Mexique, le Canada, New-York, et a passé cinq nuits en prison pour avoir photographié un kolkoze en Yougoslavie et des femmes voilées à Bagdad.

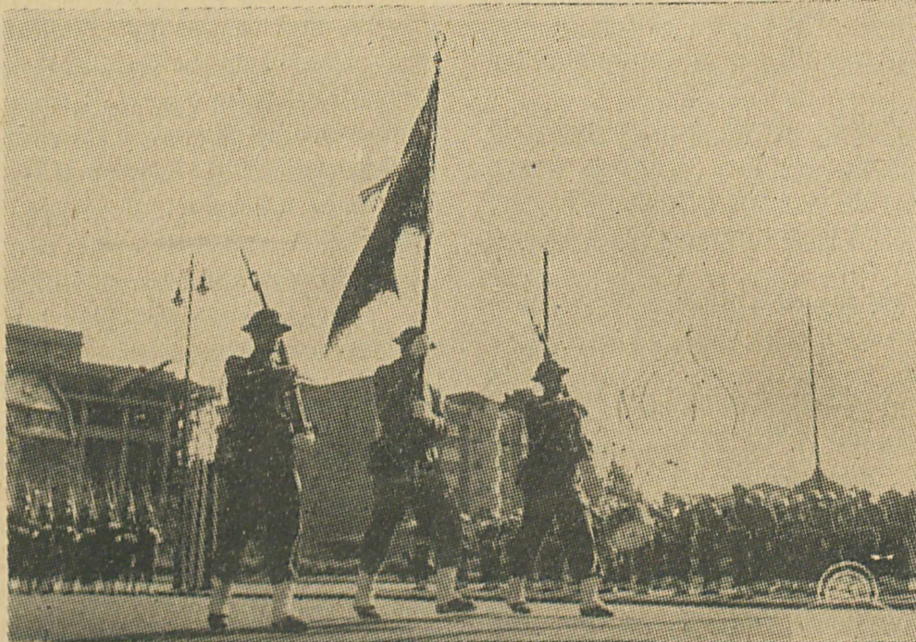
Le jeune globe-trotter raconte qu'il a traversé le désert éthiopien où, mourant de soif, il fut recueilli par des nomades, et qu'il a séjourné dans une tribu de pygmées.

Des 100.000 francs qu'il possédait au moment de son départ, il rapporte 60 dollars (21.000 francs). Pour subsister, il donna des conférences et accomplit, sur les bateaux, les plus rudes besognes pour payer son passage.

Michel Brunelat va maintenant reprendre une vie paisible à Valenciennes, avec ses parents, et se consacrer à son passe-temps favori: l'élevage des abeilles.

CHRONIQUE DE TURQUIE

Cumhuriyet Bayramında Ordumuzun Geçit Resmi
Défilé de l'Armée à Istanbul à l'occasion de la Fête de la République (29 Octobre)

— Le président de la République, **M. Célâl Bayer**, a accordés une audience à Çankaya, au ministre des Affaires étrangères d'Espagne, **M. Alberto Martin Artajo**, qui se trouvait en Turquie, comme hôte officiel du gouvernement, et l'a retenu à déjeuner.

Ont participé également à ce repas le président du Conseil, **M. Adnan Mendérés**; le ministre des Travaux publics et ministre intérimaire des Affaires étrangères **M. Ethem Mendérés**; l'ambassadeur d'Espagne à Ankara **M. Juan Teixdor**; le secrétaire général du ministère des Affaires étrangères l'ambassadeur **M. Mouharrem Nuri Birgi**; l'ambassadeur de Turquie à Madrid, **M. Féridoun Cemal Erkin**, et le secrétaire général des Affaires économiques, **M. Mélih Esenbel**.

— Le président de la République **Celâl Bayer** a reçu à déjeuner à Çankaya le Ministre de la Défense Nationale d'Iran, le Général **Ahmet Vusuk**.

L'ambassadeur d'Iran **Ali Mansur**, le ministre d'Etat et ministre par intérim de la Défense Nationale **Şemi Ergin**, le Chef de l'Etat-major, le Général d'Armée **Ismail Hakkî Tunaboylu**, le Second Chef de l'Etat-major, les Commandants des Forces de Terre, les Délégués Iraniens, les hauts fonctionnaires de l'Ambassade d'Iran participaient également à ce banquet.

— Le Chef de l'Etat-major italien, le Général **Giuseppe Mancinelli**, est arrivé le 27 Octobre à Ankara en avion spécial, en compagnie d'une déléga-

tion militaire. Il s'est rendu avec sa suite au Mausolée d'Atatürk, où il a déposé une couronne sur la tombe du fondateur de la République.

Au cours de son séjour en Turquie, la délégation militaire amie a visité Erzurum, Eskişehir et Istanbul, d'où elle repartie le 3 novembre pour l'Italie.

— Le Général **Kammerhuber**, chef des forces aériennes de l'Allemagne fédérale et la délégation militaire allemande qu'il dirige sont arrivés à Kayseri, où ils ont visité les unités et les établissements de l'aviation. Ils se sont rendus ensuite à Eskişehir.

— Le Général **Maxwell Taylor**, président de l'Etat-major et commandant des forces terrestres américaines, est arrivé à Izmir, par avion spécial, accompagné de son épouse et d'une suite de huit personnes.

— Le sous-secrétaire d'Etat américain à la Santé Publique, le Dr. **Franck Berry**, est venu en Turquie sur l'invitation du gouvernement.

— Une flotte appartenant à la **VIème Escadre des USA**, sous le commandement de l'amiral **Robert Cayenagh**, composée du croiseur «Macon», du porte-avion «Randolph» et de quatre destroyers, est arrivée le 15 Octobre en notre port, en visite de courtoisie.

A son arrivée devant Selimiye la flotte amie et alliée salua la ville d'une salve de 21 coups de canon, auxquels répondirent les batteries de la caserne Selimiye. La division navale amie est resté 4 jours en notre port.

— **M. Pierre Bouzou**, nouvel Attaché commercial de France à Istanbul, a pris possession de son poste; il succède à **M. Monjauze** qui a été désigné à Buenos-Aires.

M. Pierre Bouzou arrive de Tel-Aviv où il a rempli les mêmes fonctions pendant cinq ans.

— L'oncle du roi **Ibni Souout**, l'Emir **Ahmet Abdoullah el Sououd**, a passé à Istanbul sa lune de miel, avec son épouse, une Libanaise de 23 ans. Le couple descendit au Hilton.

— On a décidé de faire venir un spécialiste d'Allemagne afin de fixer la nouvelle forme que prendront les ponts de **Karaköy** et **Atatürk**. Cet expert présentera son rapport, après études, sur la façon dont il convient d'élargir ces ponts et de placer des caissons supplémentaires pour les soutenir.

— Les travaux d'élargissement de la Place de **Karaköy** continuent conformément au plan établi. A cet égard, les intéressés font savoir qu'il a été décidé de gagner également quelque terrain sur la mer et l'on a commencé déjà à verser des masses de terre et de débris sur certains points du rivage.

— **Lord Astor**, propriétaire du «Times» de Londres, qui se trouve à Istanbul, a déclaré que les informations sur la Turquie ayant acquis un développement important, il se propose d'ouvrir un bureau en Turquie.

— **Lord Grandchester**, membre de la Chambre des

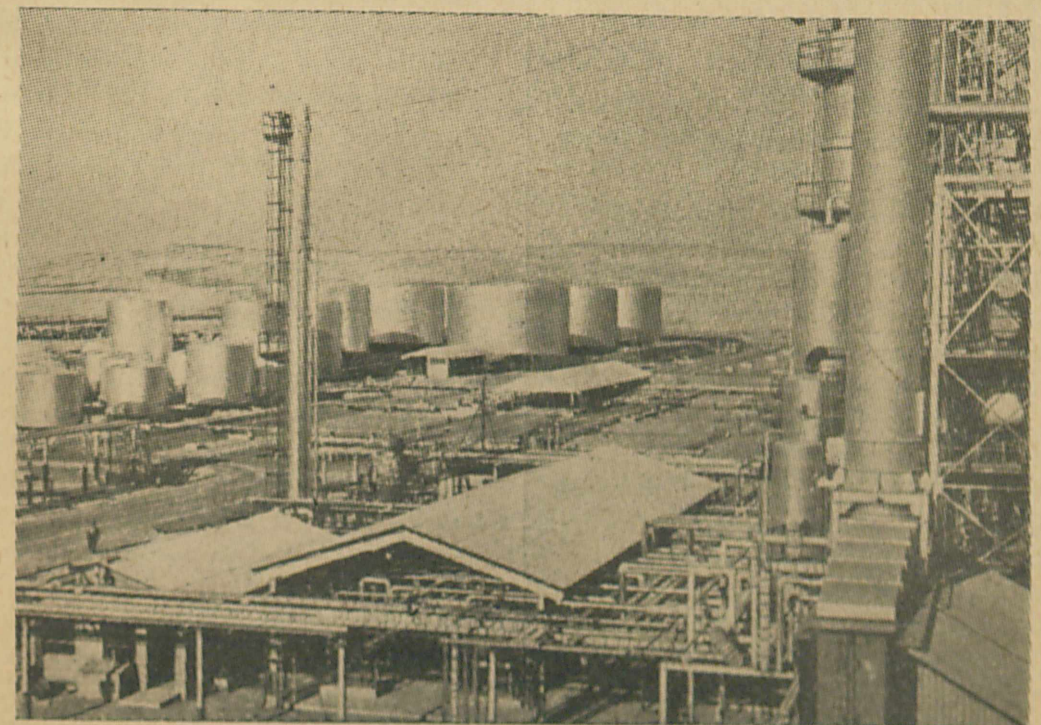
Lords, est à Istanbul. Son voyage a un caractère privé.

— Le directeur des services d'extinction d'Istanbul, **M. Tevfik Himalaya**, qui a participé en qualité de délégué de la Turquie au congrès international des sapeurs-pompiers, qui s'est tenu à Rome, est rentré en notre ville. Il a déclaré aux journalistes que 31 nations avaient envoyé des délégués à ce congrès, mais que l'URSS, les pays satellites et la Grèce n'y ont pas pris part.

«Je puis vous assurer, a-t-il ajouté, que toutes les organisations étrangères de sapeurs-pompiers connaissent l'abnégation et le courage des sapeurs turcs. D'importantes décisions ont été prises au sujet des mesures préventives contre les incendies et les cas d'asphyxie. Le congrès s'est particulièrement intéressé à l'incendie du Grand Bazar d'Istanbul, au sujet duquel j'ai fait un long exposé, expliquant, entre autres, comment les chats et les rats provoquent l'extension des incendies. C'était la première fois que les délégués entendaient dire que les rats et les chats provoquaient de nouveaux foyers d'incendie.

«Le programme de ce Congrès comportait une visite au Vatican. Le Pape nous a reçu très aimablement et m'a même donné une médaille en souvenir.

«A Rome, au cours d'un exercice de lutte contre un foyer d'incendie au moyen d'un avion, je m'aperçus qu'une fausse manœuvre d'un pompier mettait en

Ramanda yeni Türk petrol tesisleri
Les nouvelles Raffineries Turques à Raman

danger la vie de ses compagnons. Je bondis de la tribune et intervins juste à temps. Le Président de la République italienne, qui assistait à cet exercice d'application, apprécia ma rapide intervention et m'accorda deux médailles pour me récompenser.

«A l'issue du congrès, j'ai accepté l'invitation des délégués français et allemands de visiter les organisations de sapeurs-pompiers de France et d'Allemagne. C'est avec fierté que je puis vous assurer que les sapeurs-pompiers turcs ne le cèdent en rien à leurs collègues d'Europe.»

— **Le professeur japonais de turcologie, M. Takechi Shibata**, qui a fait une enquête en Turquie sur l'évolution de la langue turque, a fait la déclaration suivante:

«L'adoption des nouveaux caractères en Turquie a été une très heureuse initiative, car le nombre des illettrés, qui était très considérable avec les caractères arabes, s'amenuise tous les jours. Cependant, j'ai remarqué une certaine confusion, je dirai plutôt un dualisme dans l'emploi des mots. Pour dire «avion», les personnes âgées prononcent «tayyare» et les jeunes «uçak»; pour triangle, les vieux disent «müselles» et les jeunes «üçköşe». On peut voir, à Ankara, aux arrêts des autobus, le mot «vekâletler» (ministères), tandis que sur les autobus vous lisez «bakanlıklar». J'ai entendu aussi dire «Millî Eğitim Bakanlığı» et «Maarif Vekâleti» pour un même ministère de l'Instruction Publique et je me demandais si ce n'était pas deux départements distincts...».

Le Professeur Shibata s'est rendu à l'école primaire de Mahmutpaşa, où il a fait subir un «test» à huit élèves pour examiner le degré de leur connaissance de la langue turque.

— **M. Mouhsin Ertoughroul**, directeur général du Théâtre d'Etat, a quitté Ankara pour Bombay, où il représentera la Turquie à la conférence de l'Institut international du théâtre.

— Le célèbre baryton **William Warfield**, que l'on a vu dans le film de «Show-Boat» où il chante «Old Man River», est à Istanbul. William Warfield donnera des concerts à Ankara, Izmir et Istanbul.

— **Avlikki Rautawaara**, soprano de renommée mondiale, de l'Opéra d'Etat Finlandais, est arrivée en notre ville, en compagnie de son mari, le compositeur finlandais connu, M. Erik Bergman.

Au cours d'un enregistrement à la Maison de la Radio, elle a refusé le microphone, disant, en souriant, que sa voix était assez puissante pour n'en avoir pas besoin.

— **L'orchestre de jazz** du porte-avions américain «Coral Sea», qui se trouvait dans notre port, a donné

le 26 Octobre au Palais des Sports et des Expositions de Harbiyé, un concert de jazz.

En outre, l'équipe de «**Rock and Roll**» du même porte-avions, qui se compose de six marins, dont deux chanteurs, ont fait une exhibition de cette danse, la première à Istanbul.

— L'artiste e cinéma **Frank Lattimore**, qui se prépare à tourner en Turquie un film policier intitulé «Les Ténèbres de la Nuit», s'est rendu, en compagnie du régisseur Giorgio Capitane, au palais de Justice où il a observé les personnes attendant dans les corridors, et assisté aux audiences de quelques tribunaux.

«J'ai voulu saisir, sur le vif, a-t-il dit, la faune de la pègre. Si nous avons choisi Istanbul pour tourner notre film, qui sera terminé avant la fin de cette année, c'est que cette ville présente un intérêt tout particulier.

«Elle est le pont qui relie l'Orient et l'Occident, en même temps que la lisière où se heurtent deux civilisations distinctes. Je crois pouvoir y trouver des éléments, qui enrichiront notre film et le rendront plus intéressant».

— **L'Alliance Internationale de Tourisme** vient d'adresser au Touring et Automobile Club de Turquie, ainsi qu'aux gouverneurs des vilayets sur tout le parcours d'Edirne à Antakya, ses remerciements les plus chaleureux pour l'accueil dont les participants du 2ème Rallye Genève-Bombay ont été l'objet en Turquie. L'A.I.T. relève tout particulièrement la sollicitude constante des agents du trafic routier, qui ont accompagné le Rallye sur notre parcours national, et renouvelé sa gratitude envers le vali de Bursa Ihsan Sabri Çağliyangil, qui a réservé au groupe du Rallye des réceptions magnifiques dans la circonscription de son ressort. Le chef du Rallye a exprimé, de son côté, son admiration et reconnaissance envers les autorités provinciales et les populations locales, qui les ont, partout, reçus en amis plutôt qu'en étrangers.

D'Edirne à Antakya, sauf quelques tronçons en construction ou en réparation, ils ont constaté que les routes, en grande partie asphaltées, se prêtaient au tourisme - automobile beaucoup mieux qu'en Yougoslavie et en Grèce. Ils furent très agréablement surpris de trouver à Ortahissar, près de Göreme (Kayséri), un restaurant de tout premier ordre, dont ils ne surent trouver les pareils qu'à Istanbul, à Ankara et à Iskenderun. Les souvenirs de la première époque de la Chrétienté les intéressèrent beaucoup plus que les monuments seldjoukides et osmanlis.

— Le T.A.C.T. vient de signer un nouveau contrat multilatéral avec l'Association Internationale de Tourisme au sujet des carnets de passage, dont le régime

sera remis en étude au Congrès qui sera prochainement tenu à La Haye, avec le concours des représentants des administrations douanières européennes et américaines les plus intéressées.

— Le T.A.C.T. a suggéré au gouvernement et aux autorités compétentes la construction d'autoberges sur le modèle de celles existant en Italie.

— **L'Académie Internationale du Tourisme** qui s'est réunie au mois d'août a décidé la réimpression de l'encyclopédie touristique, dont la première impression avait obtenu un grand succès.

— Le prochain Congrès de la **Fédération Internationale des Automobiles-Clubs** dont fait partie notre Association Nationale aura lieu dans quelques jours à Paris. Il étudiera spécialement les nouveaux statuts sportifs de la Fédération en vue de défendre, autant que possible, les pouvoirs spéciaux que lui conféraient les anciens statuts, mis en discussion par certains gouvernements comme celui des USA d'Amérique.

— **Sur plus de 1000 voitures automobiles introduites en Turquie en 1955**, sous le régime du carnet de passage, environ 150 voitures n'ayant pas quitté le pays dans le délai imparti par la loi, l'administration des douanes réclame de ce chef près de 180.000 livres turques d'amende et en poursuit la récupération des délinquants étrangers.

— La direction de la Banque Maritime étudie le projet de l'organisation d'une **ligne touristique Istanbul-Bombay**. C'est le paquebot «Ankara» qui serait affecté à cette ligne. Il ferait escale dans les ports du Soudan, Ethiopie, Inde et Pakistan. On escompte que ce service sera inauguré en février 1957. Une exposition des produits et des tissus et broderies turques caractéristiques serait également organisée à bord.

— **La délégation libanaise** invitée par la ville d'Istanbul à assister aux fêtes du XXXIIIème anniversaire de la République, a déposé une couronne au pied du monument de la République à Taksim.

Les délégués sont allés ensuite au Vilayet où ils ont rendu visite à notre Vali.

— **L'excellent champion de lutte français Bielle**, invité par la Fédération Turque de Lutte, s'entraîne depuis quelque temps en compagnie des lutteurs turcs.

L'entraînement a lieu actuellement en camp fermé à Moda, où l'on travaille assidûment sous la direction d'entraîneurs sans pareils.

Nul doute que Bielle profitera de son stage au pays de la Lutte et se classera aux prochains Jeux Olympiques parmi les meilleurs pugilistes.

— Les délégués de l'UNESCO, qui étudient sur les lieux les vestiges anciens et les monuments histo-

riques de la Turquie, sont à Erzurum. Ils poursuivront leur études à Diyarbakir.

— **Mr. J. C. Jones**, directeur de l'Ecole Polytechnique de Regent Street, Londres, séjournera en Turquie jusqu'au 10 novembre. Il donnera plusieurs conférences à Ankara, Izmir et Istanbul.

— **Un accord aéronautique**, identique à l'accord international sur la navigation aérienne de Chicago de 1944, vient d'être signé entre la Turquie et la Belgique. C'est le 22ème accord de ce genre conclu avec des pays étrangers.

— Le directeur général adjoint de la Denizcilik Bankasi, M. Orhan Koraltan, et le directeur des Denizyollari, M. Zeyyat Parlar, ont été désignés pour participer **aux congrès des armateurs de navires de passagers** desservant la Méditerranée, qui doit se réunir le 9 octobre, à Paris.

— **460 touristes russes** sont arrivés le 27 Octobre en notre port, à bord du «Pobeda». Les touristes repartirent le soir même pour la Russie.

— Le gouvernement hellène avait invité **35 journalistes étrangers** pour leur expliquer la situation de la minorité turque dans la forme qu'il désirait faire connaître.

Ces journalistes, qui sont restés en Grèce jusqu'au 29 octobre, et y furent soumis à la plus virulente propagande antiturque, ont été invités par notre gouvernement à venir dans le même but en Turquie. 17 de ces journalistes sont arrivés le 31 octobre en avion à Istanbul, où ils ont été absolument libres de prendre tous les contacts qu'ils pouvaient désirer pour se rendre compte de la répercussion des événements de Chypre sur l'opinion publique turque.

— **Les Pays-Bas viennent de mettre en vigueur un accord**, institué sous les auspices de l'Unesco, qui exempte de droits de douane les livres, les journaux, les revues, les objets d'art, les partitions musicales, les films éducatifs, les enregistrements et certaines catégories d'équipement scientifique.

L'accord, qui s'inscrit dans le cadre du programme de l'Unesco en faveur de la libre circulation des idées par la parole et par l'image, était déjà mis en application par 22 pays: Belgique, Cambodge, Ceylan, Cuba, Egypte, Espagne, Finlande, France, Grèce, Haïti, Israël, Laos, Monaco, Pakistan, Philippines, Royaume-Uni, Salvador, Suède, Suisse, Thaïlande, Viet-Nam et Yougoslavie.

En appliquant l'accord, les gouvernements s'engagent en outre à accorder aux bibliothèques publiques des licences d'importation et des attributions en devises étrangères, leur permettant d'acheter des ouvrages à l'étranger.

(UNESCO)

— L'Association des hôteliers d'Istanbul se propose de créer une société anonyme, dont ils seront les actionnaires, en vue de la construction d'un hôtel touristique moderne de 300 chambres. D'autre part, les hôteliers s'efforcent de solutionner la question du personnel qualifié, dont l'absence se fait sentir. A ce propos, il a été décidé de faire venir d'Europe quelques spécialistes qui donneront une série de cours, en vue de former ce personnel.

On fait remarquer que le total des chambres des hôtels d'Istanbul est actuellement de 1.000 seulement, alors qu'on en a besoin de plusieurs milliers.

En conséquence, les hôteliers estiment que les autorités leur accorderont les facilités nécessaires pour la réalisation de leur projet de construire un nouvel hôtel.

— Une firme cinématographique italienne a décidé de réaliser une co-production avec les studios turcs. Le film qui aura pour titre «Ténèbres à Istanbul», réunira plusieurs acteurs célèbres tels que Martha Toren, Pedro Almandare et F. Latimore. La mise en scène sera de Georgio Capitani. Plusieurs acteurs turcs se verront confier un rôle dans le film dont les extérieurs seront en grande partie tournés à Istanbul.

DENİZCİLİK BANKASI

*BİLUMUM BANKA
MUAMELELERİ
ve
Bütün İşletmeleriyle
emrinizdedir*

LES MUSEES D'ISTANBUL

- 1.— **Musée du Palais de Topkapı:** Le Trésor est ouvert les Dimanches et Jeudis de 13 à 17 heures; les autres Sections sont ouvertes les Lundis, Mercredis, Vendredis et Samedis, de 13 à 17 heures. Tél. 22 45 98.
- 2.— **Musée des Antiquités Classiques:** Ouvert tous les jours (sauf les Lundis) de 9.30 à 12, de 13 à 17 heures. Tél.: 22 16 82.
- 3.— **Musée de l'Ancien Orient:** Ouvert tous les jours (sauf les Lundis) de 9.30 à 13, de 14 à 17 heures. Tél.: 22 16 82.
- 4.— **Musée des Mosaïques:** Ouvert tous les jours (sauf les Lundis) 10 à 17 heures. Tél.: 22 09 89.
- 5.— **Musée de Sainte Sophie:** Ouvert tous les jours de 10 à 16 heures, (sauf les Lundis) de 12 à 16 heures. Tel. 22 17 50.
- 6.— **Musée de la ville d'Istanbul (Medressé de Gazanfer Ağa):** Ouvert tous les jours (sauf les Jeudis) de 10 à 12, de 14 à 17 heures. Tel.: 21 12 64.
- 7.— **Musée de la Marine à Dolmabahtché:** ouvert tous les jours de 10 à 17 heures sauf les Lundis et les Mardis; les Dimanches de 10 à 18 heures. Tél. 48 12 84.
- 8.— **Musée des Arts Turcs et Islamiques de Suleymaniyé:** ouvert les Dimanches, Lundis, Mardis, Mercredis, Vendredis et Samedis de 13 à 17 heures. Tél. 22 18 88.
- 9.— **Le Musée de l'Armée:** est provisoirement fermé.
- 10.— **Musée de Peinture et Sculpture:** ouvert tous les jours, (sauf les Lundis), de 10 à 16 heures.
- 11.— **Yérébatan (la Citerne basilique):** ouvert les Lundis, Mercredis, Vendredis de 13 à 16,30 heures.
- 11.— **Palais de Dolmabahtché:** ouvert les Jeudis de 14 à 16 heures. Tél. 48 41 53.
- 13.— **Musée de Fatih:** Ouvert tous les jours sauf les Jeudis de 13 à 17 heures.
- 14.— **Musée de Yedikule (Sept Tours):** Ouvert tous les jours (sauf les Lundis) de 10 à 17 heures.

T. C. ZIRAAT BANKASI

«BANQUE AGRICOLE DE LA
REPUBLIQUE TURQUE»

FONDEE EN 1863

Capital: Ltqs. 300.000.000

★

382 SUCCURSALES ET AGENCES
EN TURQUIE

★

Correspondants dans le monde entier.

★

TOUTES OPERATIONS DE BANQUE

BANQUE OTTOMANE

FONDEE EN 1863

CAPITAL VERSE: Lstg. 5,000,000

PARIS - LONDRES - MARSEILLE -
CASABLANCA

En Turquie:

SIEGE CENTRAL & 36 Agences

Dans le Moyen-Orient

CHYPRE - EGYPTE - IRAK - JORDANIE -
SOUDAN

Filiales en Syrie et au Liban
Banque de Syrie et du Liban (18 Agences)

Toutes Opérations de Banque

Comptes d'Epargne à primes & Comptes de Dépôt
Pour plus amples renseignements, s'adresser aux
guichets de la Banque Ottomane.

REGIE TURQUE
Marque Déposée

VINS - LIQUEURS - SPIRITUEUX - ALCOOLS
CIGARETTES - TABACS
SEL - ALLUMETTES

Monopoles d'Etat de Turquie

TABATAŞ — İSTANBUL

Concessionnaires à l'Etranger:

BELGIQUE	D. G. Perdikis, 80, Rue Gaucheret, Bruxelles.
CYPRUS	Seyfi Akdeniz & Son, Asmaaltı 58 a, 58 b, Nicosia.
DANEMARK	J.-P. Schmidt, Jun. A/S, Fredericia (Cigarettes)
JORDANIE	Jordan Tobacco and Cigarette Co., Amman (Cigarettes)
KUWAIT	Ahmed Abughazaleh, P. O. Box No. 215, Kuwait, Persian Gulf.
SUISSE	Tabacs Turcs S. A., 43, Rue de l'Italie, Vevey, Suisse (Spiritueux, Cigarettes)

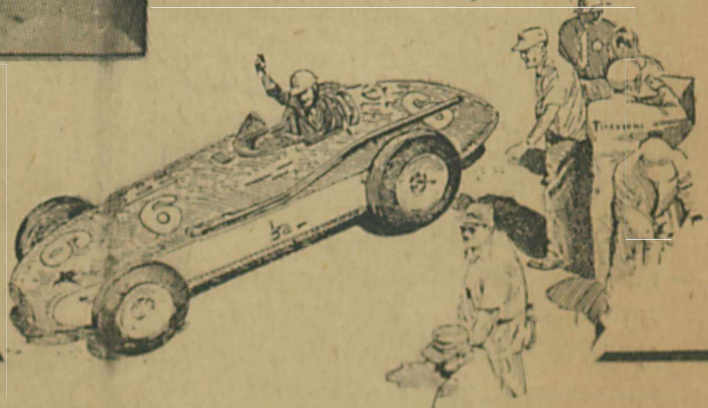

INDIANAPOLIS OTOMOBİL YARIŞINDA MOBİLOİL'İN ZAFERİ

Dünyanın en güç otomobil yarışlarından biri olan 500 millik (804.5 km.) 39'uncu Indianapolis yarışını saatte vasatî 128,209 mil (206.33 km.) süratle Bob Sweikert kazandı

500 mil boyunca yağ değişmeye müsaade edilmeyen bu yarışta birinci ve ikinci gelen arabalar dahil olmak üzere ilk 10 arabanın 9'u Mobiloil ve Mobilgas kullanmışlardır.

MOBİLOİL VE MOBİLGAS
EN İYİ YOL
ARKADAŞLARINIZDIR.

MOBİLOİL TÜRK A. O.

Yazı işlerini fiilen idare eden: Dr. Operatör EMİN ERKUL SEYİTOĞLU. Çituri Biraderler Basımevi. 29/11/956.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerde İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNBIO0100601